

GAZDASÁGI LAPOK

15. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Április 11.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek **szántását** eredeti **Fowler-féle gőzekével,**
éppoly **mélyrigolozást** szőlőtelepítésekhez
elvállal

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD

Eredeti amerikai

kéveköttő manilazsineget

legolcsóbb napi áron szállít:

A Magy. Kir. Államvasutak

Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, Vilmos császár-ut 32.

SZŐLŐOLTVÁNY

-ujdonságok csemege- és
borfajokban, legjobb minőségben és mégis olcsón.

1000 drb prima, gyökeres, 2 éves oltvány	K	200.—
1000 drb prima, gyökeres oltvány	K	180.—
1000 drb prima, sima oltvány	K	90.—

Amerikai vesszők:

1000 drb prima, gyökeres Riparia Portalis	K	38.—
1000 drb prima, sima Riparia Portalis	K	8.—

Hazai vesszők:

1000 drb 2 éves, gyökeres	K	50.—
1000 drb 1 éves, gyökeres	K	40.—
1000 drb sima	K	8.—

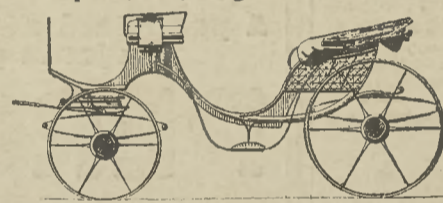
Kapható oltvány és hazai vesszőkből 54 fajban.
Kérjen ingyen kimutatást.

SZÉKELY MIHÁLY

nyug. postafőtiszt, szőlőnagybirtokos, **GYÖNGYÖS.**

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

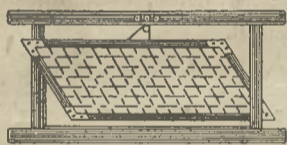
Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-ut sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból.
Használt kocsik becseréltetnek és átalakítások elfogadtnak jutányos árak mellett. Ugyiszinte mindenféle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve

Farkas rendszerű
Sodronyüveges istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-ut 8

sszes készítményeink beszerezhetők a Magy. Mezőgazdák Szövetkeze által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**

legerősebb legolcsóbb

FISCHER és Tsa
faiskolák és szőlőoltványtelepek
Tulajdonosok: ifj. AMBROSI M. és Fischer L. örökös ei.
NAGYENYED

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

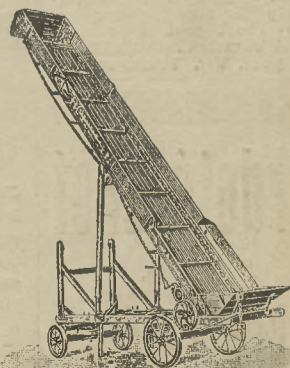
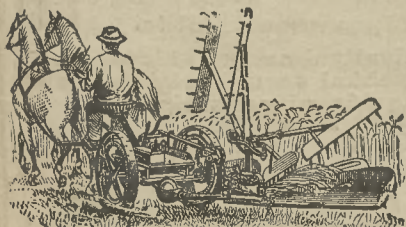
Elsőrendű

ARATÓGÉPEK,

fűkaszológépek, szalmakazalozók, szénagereblyék, erőhajtású kukoriczamorzsolók, mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalata által,

Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Szőlőoltvány-eladás!!!

kaphatók

SZÉKELY J. JÓZSEF, GYÖNGYÖS (Szt. Urbántemplom).

A legjobb minőségben és fajtisztán, dus választékban: I. oszt. gyökeres fás-, gyökeres zöld- és sima oltvány, I. oszt. fajtiszta gyökeres és sima **Ripária Portalis** vesszők, I. oszt. sima, egy- és kétéves gyökerű hazai szőlővessző. Régi szőlők pótlására kétéves gyökerű zöld- és fásoltványok **Arjegyzék ingyen!**

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ****

KIS HIRDETŐ

A kishirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. A legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Gazdatiszti állást keresek gazdasági iskolai képzettséggel, 34 évi gyakorlatl, a gazdaság minden ágazatában alapos jártassággal bírok. Czukorrépa, dohány és egyéb kereskedelmi növények termelésén kívül állattenyésztés, hizlalásokban bő tapasztalatokkal rendelkezem. Magyar nyelven kívül német, tót és román nyelveket szóban bírom. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal „Sz. A.” jellege alatt továbbíthat.

Gazdasági segédítisztek. Jelentősen keresetnek gazdasági iskolát végzett női segédítisztek. Ajánlatok: Schwarz József hirdetőjébe, Budapest, Andrassy-ut 7. „Fejér János” névre (49292) küldendők.

Állások, pályázatok, valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatóványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Eladó nagymennyiségű európai gyökeres **porbujtás** szőlővessző, logjobb fajokból, töke hiányok pótlására is alkalmas, ezre 30 K. **Fásoltványok,** amerikai sima és gyökeres vessző jutányosan kapható. Kivánatra, fajok megjelölésével árlappal szolgálók. **Saguly Dániel,** Nógrádverőce.

Reitter Oszkár nagybecskerekeli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya a **„PATKÁNIN”** patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

Eladó fizomképes, gyárilag teljesen kijavított 1 drb 12/16 HP Höcker lokomobil, szállítható alvázal, cséplésre alkalmas, 1 drb 6 HP Bewerle gőzlokomobil, 1 drb 3 1/2 HP Marshall gőzlokomobil, 2 darab 48'' Hofherr-Schranz cséplőgép, 1 drb 52'' Nicholson cséplőgép, 1 drb 900 mm Umrah cséplőgép, 2 drb nagy elevátor Hofherr-Schranz, 1 drb löhertőjtőgép Hofherr-Schranz, jutányos áron, kedvező fizetési feltételek mellett. **GÉPGYÁR,** Budapest, VI., Váci-ut 141.

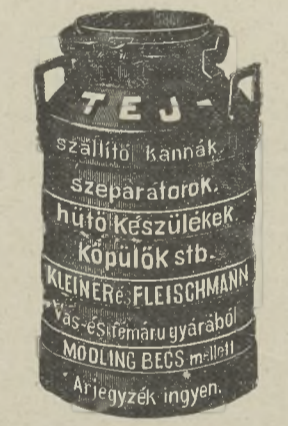
Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

A 32 év óta fennálló FISCHER-féle

ZSÁK- és PONYVA-GYÁR BUDAPEST. Nádor-ut. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok, valódi amerikai **Manila-kévekötkök,** **SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,** jobb és olcsóbb a raffánál.

Egyszer használt **ponyvák, termény- és lisztes-zsákok** is állandóan jutányosan kaphatók.

Első minőségű ostrai szenet pontosan szállít **J. Swirczek M.-Ostrau.**

Diszkertkedvelők kérjenek árjegyzéket az első magyar diszkenyő-faiskolától. Tulajdonosa **COPONY EDE, KÖRMENDEN.** 120 fajta tülevélűfák, lombfák, diszcszerjék kaphatók.

ÁKÁCS, Jegénye nyár, nyír, éger, kőrös, thuja, fenyő, kosárfűz, gyümölcs és egyéb facsemetét a legjutányosabb árban szállít és árjegyzéket küld **Nyiregyháza LIPTAY JENŐ** nyirpazonyi faiskolája.

Ahol a tehének

elvetélnek vagy borjat vesztenek

ott tartós hüvelyhurut van jelen. „... 300 tehén Bissulinnal kezeltetett ... mind hasonló eredménnyel ... soha sem fordult a Bissulin kezelés után visszaesés ... elvetelés nem lépett fel többé, a tehének rendesen borjaztak! Berliner Tierärztliche Wochenschrift 1908. No. 16. Bissulin, csak állatorvosi rendelésre szállítatik. Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocska borítékpapírján, rajta a Bissulin név. Használati utasítás kórképpel ingyen. **H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.**

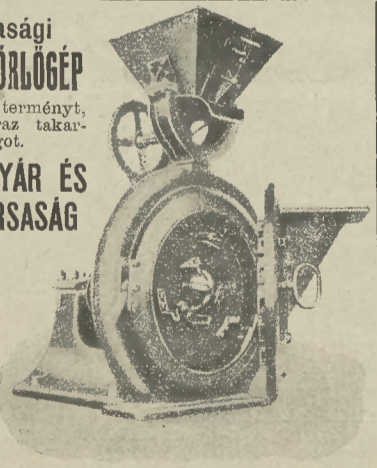
A permetezésnél a RÉZGÁLICZOT teljesen pótolja a

PEROCID

A Colmari börttermelési intézet a csász. és kir. földművelésügyi minisztérium, a görzci, spalatói, st. michelei csász. és kir. borászati felügyelőségek szakközegei és a bécsi csász. és kir. növénykísérletező állomás stb. által kipróbálva és ajánlva.

Részletes ajánlatokkal szolgálnak a vezérelárusítók: **SCHWARZ és TAUBER** nagykereskedők **NAGYKANIZSA.**

A legjobb gazdasági DARÁLÓ A PERPLEX ÖRLŐGÉP Megőrli minden szemes terményt, szalmát, vagy más száraz takarmánypótló anyagot. **MARCHEGGI GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE R.-TÁRSASÁG** Vezérképviselő: **Hinsenkamp László BUDAPEST, V., Sziget-utca 4.**

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Irta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük. Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Cséplésre és szobafűtésre egyaránt kiválóan alkalmas és olcsó áránál fogva országsterméltán kedvelt elsőrendű baglyasaljai és Józsefaknai tömörszennünket ajánljuk a magyarországi gazdaságközönség figyelmébe **ÉSZAKMAGYARORSZÁGI EGYESITETT KÖSZÉNBÁNYA ÉS IPARVÁLLALAT R.-TÁRS.** Budapest, V., József-tér 10.

Dinnyemag.

Gondosan elkülönítve termelt, következő fajtiszta, kitűnő minőségű válfajokban kapható: **Sárgadinnyék:** Achnebat, Ananász zöldhúsu, Ananász vörshúsu, Ananász cantaloup, Annanapi korai, Bem fábarnok, Bomba sárgahúsu, Bellegarde cantaloup, Bomba zöldhúsu, Composité, Lind Jenny, Magyar Ananász, Margit, Muscatello, Carmelita cantaloup, Non plus ultra zöld, Non plus ultra sárga, Párisi proscott cantaloup, Sirimpecek, Tiszagyöngye, Tiszagyöngye muskotály, Kacsánka, Turkesztán gömbölyű, Turkesztán zöld, Turkesztán nagy zöld, Turkesztán rózsahúsu, Turkesztán sárgahúsu, Turkesztán muskotály, Turkesztán Pósa-féle. **Görögdinnyék:** Apafai, Athénei, Aransárgabélű Debreczeni korai, Fazekas-féle, Fehérbélű, Hovesi, Halasi, Hajnalpir, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Nagyháti, Narancsgörög, Ónody-féle, Páradan. Sámsoni.

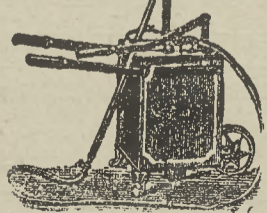
Fajtánként:		
50 szemes adag	5 fészeknek kétizbeni vetésére	—,20 fill.
500 "	" "	1,60 "
1000 "	100 "	3,— "
2500 "	250 "	7,— "
5000 "	500 "	12,— "
10000 "	1000 "	20,— "

Öt holdon felüli rendelésnél külön kedvezményt, a megrendeléshez nyomtatott termelési utasítást kivánatra árjegyzékkel szolgál.

BIRÓ PÁL kertgazdasága, DEBRECZEN.

A Heller-féle „KING” gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti. Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban! A „King” kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető.** A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King” tömlővezetékekkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és előmunkátot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

PITTORE és TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is. **Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás.** Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) **60 koronától 320 koronáig.** **IG. HELLER** BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselők kerestetnek.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési
pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt czikkeikért minden utánnomási jog
fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	151
Tárhoza. — Egy gazdasági egyesületi titkár emlékezete	152
A homoki gazda kötelességei jövő állattenyésztése érdeké- ben. — Kovácsy Béla	153
Munkák a legelőn tavasszal. — F. Z.	154
Kérdések és feleletek	155
Kérdések: B) osztályú népfőlkelő szabadságolása. Egy népies mintagazdaság-tulajdonos. — Hangyák ir- tása. S. A.	
Feleletek: Oltóviasz. 1. Balogh Bálint, 2. Ferenczi Endre	
Kisebb szakközlemények	155
Hírek	155

(Jó idő, de rossz gazdasági helyzet. — Elkésesítők
állapotok. — Pénzügyi központ. — Répatermelők
elégedetlenek a kormányrendelettel. — Az osztrák
és magyar kormány tervei a termésre vonatkozólag.)

Itt az ország szívében gyönyörű meleg és
napos idő van, ragyogó husvétünk volt és még
ma is, midőn e sorokat írjuk, csapadékmentes
napnak örülhetünk, mely a tavaszi vetési mun-
kák végzésére valóban nagyon alkalmas. Igaz
ugyan, hogy más években ilyenkor már a tavaszi
kalászosok nagyrésze nemcsak el volt vetve, de ki
is kelt rendesen, hanem hát az idén rendkívüli
időket élünk, eltolódott az évszak is s noha
néhol már szép sorokban zöldelő árpát is látni,
másfelé csak most jönnek ezek a magvak a
földbe; részint mert a hegyes vidék hava csak
mostanában olvadt el, másrészt mert még
nedves volt a talaj, avagy a hideg miatt időelőtti
lett volna egyáltalán a vetés. A fakadó vizek
sok vidéken kiölték az őszi egyrészt és ezeket
a foltokat már gabonafélével nem is fog lehetni
bevetni, hanem majd csak köles, mustár, hajdina,
csalamádé vagy egyéb takarmánynövényekkel fog
lehetni csekély mértékben pótolni a veszteséget.
A sík vidékeken alig látni nagyobb kiterjedésű
táblát, melyet teljesen be lehetne már most
vetni, mindegyikben van kisebb-nagyobb vizes
folt, melyet a vetőgépek kerülgetni kell. De

még kellemetlenebb és károsabb a sok talaj víz
a homoki szőlőkben, melyekből a már oda is
eljutott filoxerát ugyan előli a víz, de tönkre
fogja tenni a tőkétet is, ha azok hosszabb ideig
állnak benne. Bizzunk az időben, mert leveze-
tésről ily esetekben többnyire szó sem lehet. A
szőlőtulajdonos már le is tett arról, hogy mivelje
szőlőjét, hisz nincs hozzá kézi munkaerő s azt
mondja elkeseredett nyugalommal, — hogy a ki-
takarást majd csak elvégzi valahogy, de már
többet nem dolgozik az évben, csak hagyja
magára, ha terem valami jó, ha nem terem,
legalább nem költekezett hiába. A rézgálicz
iszonyu drága, de nem is kapni kellő mennyi-
ségben, tehát rendszeresen permetezni úgy sem
lehetne.

Árpa minden bizonytalannal kevesebb lesz a szo-
kottnál, mert vetőmagot nem lehet beszerezni
elegendő mennyiségben, majd kukoriczával kell
pótolni a hiányt. Különböző híreink között is
olvashatjuk t. előfizetőink, hogy nemcsak ugar,
de parlag földek is vannak, melyek ki tudja, el
lesznek-e vetve? Ló nincs, ökör kevés, ember
sincs elég s e mellett a helyenként fellépett nagy
takarmány hiány, a gazdáknak ígért 60% korpá
beszerezhetőségének lehetetlensége és egyéb szo-
moru, sőt elkésesítő állapotok, melyeket a többi
között itt a főváros közelében is tapasztalhatni,
és mikről az őrszentmiklósi jóléti-bizottság a
földművelésügyi miniszterhez intézett nyílt leve-
lében kifejezést ad, a jövőben helyezett hitet is
megingatják az emberi kebelben. Hisz az aratás
sincs biztosítva hazánk legnagyobb részén!

A főváros felhívása, hogy az üres telkeken
termeljenek zöldséget, aránylag csak igen kis
vigasz, de mégis csak valami, ami ha nem is
tudja eloszlatni a mezőgazdaság égboltozatját
bevonó felhőzetet, legalább egy helyen kissé
megritkítja azt, hogy a reménységnek parányi
kis sugara eljusson a már-már csüggedő gazda-
közönségünkhöz.

*

Talán szemünkre is vetik, hogy nagyon is
lehangoló képet festünk a gazdasági helyzetről,
de hogy is lehetne vidámabb hurokat pengetni,
midőn a gazdának minden szükséglete oly óriási
áremelkedést mutat. A sok közül egy pár sorral
vázoljuk a helyzetet, midőn egyik tekintélyes
napilapunk hírei közül egy párt leközlünk.

„Nyersolajban, petróleumban és gépolajban
a háboru kitörésekor nagyon jelentékeny kész-
letek voltak a petróleumfinomítók tartányaiban,
ezeket még régi olcsó árak mellett szerezték be
és elővételben el is adták. Csakhogy ezeket az
elővételeket nagyon kevés gyár szállította, ellen-
ben a petróleumért, mely készletben volt és
melyet a háboru előtt 32—33 koronáért hoztak
forgalomba, 95—110 koronát kértek 100 kilo-
grammonkint. Könnyű kenőolajakat, melyek

juliusban 20—21 koronába kerültek, most 160—
180 koronáért árusítanak, nehezebb olajok,
melyeknek ára júliusban 32—33 korona volt,
ma már 200, sőt 280 koronába is kerülnek,
hengerolajért a júliusban érvényben volt 50—55
korona ellenében ma 100 kilogrammonkint
340—450 koronát kérnek. Emellett figyelembe
veendő, hogy például a petróleumot az állam
tartányaiban Romániából hozzák be s beszer-
zési ára vámdíjjal együtt 50—55 koronára rug.
Ausztriában hamarosan megállapították a leg-
magasabb eladási árat 65 koronában, a kenő-
olajok ármeghatározása tekintetében pedig meg-
kezdődtek a tárgyalások. *Nálunk is kellene
valamit csinálni.*“

»A gyertyagyárak újra felemelték a gyertya
árát s azzal indokolják az újabb áremelést, hogy
a gyártáshoz szükséges nyersanyagok nehezen
szerezhetők be s a gyárak kénytelenek mérsé-
kelni a gyártást. A szappan árát is emelték a
gyárak, most már a mosószappan száz kilo-
grammonkint ötvenöt koronával drágább mint
egy hónap előtt. A gyufagyárak is kevesebb
készletet állítanak elő, egyik-másik gyár be is
szüntette a kénos gyufa gyártását, mert hiányzik
a gyártáshoz szükséges nyersanyag. A világítási
eszközök ára is megdrágult, de hogy miért emelte
fől például az Auer-társaság a légszeszlámpák
gondozásának és tisztításának az árát, ezt igazán
nem értjük. Mert, hogy a toriumnitrát ára 40%-al
emelkedett és ennek következtében az Auer-
harisnyák ára is megdrágult, ezt még meg lehet
érteni, de a másikat, a harisnyák tisztításának
drágítását, csak nem lehet a nyersanyag drágu-
lásával indokolni!«

Hát nincs okunk panasza hatóságaink aluszé-
konysága miatt, vagy rendén van, hogy a nagy
tőke kiszípolozza az ország lakosságát?

A nagy szénkereskedők, már Wienen tanács-
koznak a szén árának felemelése iránt, hogy a
gazda gözekéjével még költségesebben mivelje
földjét, hogy cséplőgépjével még drágábban jus-
son azon maghoz, melyet nagy kinnal termelni
tudott. De persze a milliók nem elég gyorsan
szaporodnak, a gazdából ki kell sajtolni azt a
kis «szuszt», ami még benne van.

Hogy aztán ha földművelésünk tönkre lesz
egészen téve, mily jövőnek néz hazánk elébe,
arról a képelet már most is élethű képet alkot-
hat magának.

Nem üres jelszavak, nem sokak által meg-
nem tartott s nagyon sokszor végre nem hajtott
és fájdalom igen sokak által kijátszott rendeletek
tömege, sem pedig a minduntalan feltűnő ma-
gasztaló szavak, melyekkel a magyar mezőgaz-
dákat dicsőítik, kellenek most, hanem vasmarkok,
melyek a munkátlanokat, a dologkerülőket, a
henyélőket, a társadalom heréit kényszerítik a
földművelésre. Végre kell már egyszer hajtani a

ELISMERTEN ELSŐRENDŰ

EREDETI NÉMET GYÁRTMÁNYU

ARATÓGÉPEKET ÉS FŰKASZÁLÓKAT

Kartellen kívül szállít: HAHN ARTHUR ÉS TÁRSAI, BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 52/B.
Minthogy a készlet már korlátolt, ajánlatos sürgősen megrendelni.
Sürgőnczim: CASE Budapest.

mezőgazdasági üzem szükségleteit képező összes anyagok, tárgyak, eszközök, cikkek árának maximálását minden himezés-hámozás nélkül, a legnagyobb eréllyel, minden mellék tekintet félretéve, mert különben megakad az a gépezet, mely nemcsak hazánk összes, de részben még a szövetséges államok lakosságát is táplálni hivatott. Természetesen a gazdák ténykedéseit is rendszabályozni kell, kényszeríteni minden talpalattnyi föld elvetésére, de egyben az állatállomány tözsének fenntartására is szigorú büntetés terhe mellett rá kell szorítani az állattenyésztőket, mert különben azok a sötét képek elevednek meg, melyeket melléklapunkban Graf állatorvos rajzolt meg cikkében. De ne csak a gazdát sújtsa a büntetés, ki tenyésztésre való növendék állatot, borjut és 7 éven aluli tehenet mer eladni, hanem azt a kereskedőt, vagy mészáros is, ki ily marhát levágásra vesz.

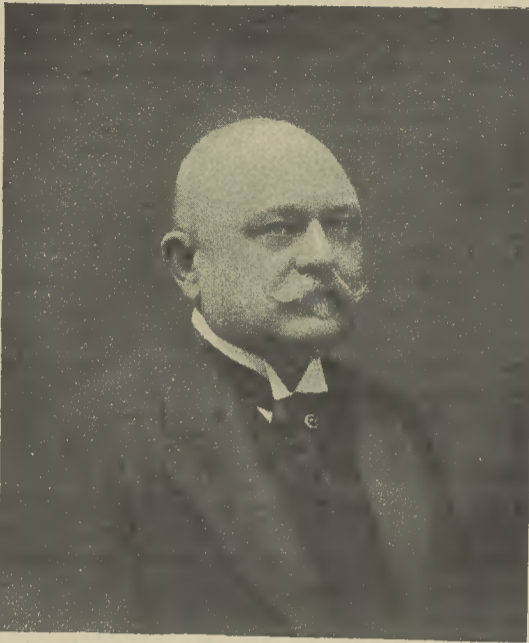
A hadvezetőség pedig szinte járuljon hozzá ezen drákói rendszabályokhoz legalább annyiban, hogy a sertés és juhust s ha éppen kell még a lóhust is használja fel a katonák élelmezésére.

Az eddigi óriási mulasztásokat és s gazdák meg nem bocsájtható könnyelműségét helyrehozni már ugyan nem lehet, de a bajt enyhíteni még nem késő, ha a gyors cselekvés terére lép minden hatóság. A beteg mezőgazdaság még gyógyítható, évek múlva helyreállhat teljesen egészsége, kivált hogy ha maguk a gazdák is követendik üzemük minden ágában a német szaktársak példáját. De ha tovább is kesztyűs kézzel fognak mindenhez hozzá a hivatalbeliek és ha a gazda maradiságából fel nem ocsulódik, akkor bizony elvérzik a magyar mezőgazdaság, mert a gazda lába alól kicsuszik a föld s azt leketlen kufárok fogják összevásárolni, mint Kolozs megyében már megkezdették.

Mi nem leplezzük a magyar hibáit, nyíltan kimondjuk azokat is, mert csak ha azok ismeretesek, lehet azokat leküzdeni, elhagyni, jóvá tenni.

Nagy tervvel foglalkozik a pénzügyminiszterium, egy pénzügyi központ felállítását óhajta keresztül vinni, melyhez az állam 125 millió koronával járulna hozzá. E központ részben a pénzügyi ellenőrzésére volna hivatva, amire már réges régen szükség volna. Másrészt az elerőtlenedett, végelgyengülésben levő kis intézeteknek lábraállítása volna feladata, amire éppen semmi szükség nincs, hisz nálunk túltengés van e téren, csak hullják a férgese, nem kell feltámasztani a tetszhalottakat.

Gondoljunk csak vissza arra az időre, midőn Erdély magyarságának és hazánk középbirtokosainak megmentése, felszegélyezése ezzel a magyarországi mezőgazdaság fellendítése s előbbre vitele céljából kellett volna egy tökéletes pénzügyi intézetet alkotni, mely a gazdai hitelt lett volna hivatva megkönnyíteni, olcsóbbá tenni. Akkor — pedig a pénzügyi helyzet nem volt rosszabb a mainál — alig jutott egypár millióeska egy kis bank megteremtésére, melyet altruista banknak nevezett el a hízogók tábora, de mely

Serfőző Géza (1861—1915).

oly szerény keretben mozog, hogy alig veszik észre működését. Hanem most, hogy a vergődő pénzügyi intézeteket akarja az államhatalom megmenteni, egyszerre majdnem husszor annyi pénzt hajlandó folyósítani, mint a mezőgazdaság fellendítésére annak idején nagy nehezen adott. Hol itt az egyenlőség, az igazság?

A cukorrépa termelők azon része, mely az eddigi területnek felét sem akarja bevetni, nagy megütközéssel fogadta a kormányrendeletet, melynek 5. pontja ezt mondja:

»Ha a bizottság akként határoz, hogy a termelésre kötelezett ez évben a cukorrépa a szerződéssel megállapított területnek felénél kisebb területen köteles

termelni, a cukorgyári vállalat jogositva van azt kívánni, hogy a termelő az ő részére ez évben cukorrépaát egyáltalában ne termeljen.«

Igy hát minek a bizottság, ha határozatát egyszerűen félrevetik a gyárosok?

Vizont pedig ha a termelő nagyobb területen termel ez-répaát, mint a bizottság megállapította, akkor a gyárnak joga van követelni, hogy a többletet is neki adja át a szerződés feltételei mellett. Tehát megint a gyárnak van rendelkezési joga, míg a gazda — ha a mindenható gyár akarja — még takarmánynak sem használhatja fel cukorrépa-termés többletét. — Ez már az egyéni jog megsértése nézetünk szerint s megint egy nagyon is szomorúan jellemző adat arra nézve, hogy mindig és mindenben a gazda húzza a rövidebbet.

Meddig fog még ez az áldatlan állapot tartani hazánkban, mely pedig mezőgazdasági állam volna vagy mi?

A lapok hirádaása szerint a kormányok egy nagyon is életrevaló terven dolgoznak, mely ha megvalósul, nagyon sok visszasságon fog segíteni és nem csak a gazdaközönség, de az egész népesség helyzetén lesz hivatva könnyíteni, miért is örömmel üdvözljük a tervet s szeretőnk ha ez nem maradna papíros malaszt, mely sem árt, sem használ.

A magyar és az osztrák kormányok tudva-levően nagyszabású terve van az új termés egy-egyes kezelésére, forgalombahozatalára és értékesítésére nézve. Az osztrák birodalmi törvény-ter, mint Wienből jelentik, már előkészíti a két állam tervét, a mely megakadályozni törekszik minden kereskedelmi törekvést, a mely a monopolisztikusan egészséges állami eljárásnak akadályozója lehetne.

A kormányok tervéhez fűzött hivatalos kommentár a mezőgazdasági termés előzetes megvásárlását jelenti ki már most semmisnek, mert ugymond, szükséges, hogy az 1915. évi termést és annak árszabályozását a köz javára egy kézben fogják össze. Az elővásárlást az illetékes körök véleménye szerint normális körülmények között sem lehet jogosultnak és kívánatosnak tartani, a mostani viszonyok közt pedig egyenesen lehetetlenné kell tenni a spekulációs ügyleteket. Az ily elővásárlások nem esnek ugyan a határidőüzletekre vonatkozó tilalom alá, mert az elővásárlás effektuálása nem leszámolás, hanem szállítás és átvétel révén történik. A mai viszonyok között az ily ügyletek veszedelmez-

TÁRCZA.

Egy gazdasági egyesületi titkár emlékezete.

(Serfőző Géza 1861—1915.)

Eszményi és kedves volt az a negyedszázados jubileum, mely egyik kora tavaszi napon a Pest-vármegyei Gazdasági Egyesület irodájában — megtörtént. Zsivánovics Béla segédtitkár, a megszokott pontossággal, korábban jött be az irodába. De szinte nyomon követte őt Serfőző Géza egyesületi titkár is. Kölesönös, szívélyes köszönés. Aztán még egy-két szó, majd az íróasztala mellé ül mind a két hivatalnok a ország legnépesebb vármegyei gazdasági egyesületének.

Géza bácsi mielőtt munkába fog, rápillant a naptárra és esendesen megjegyzi:

— Éppen huszonöt esztendeje, hogy a Pest-

vilissoltkiskunvármegyei Gazdasági Egyesület megválasztott titkárjának.

Es már munkához is fogott volna, de a segédtitkár kedves udvariassággal, a főnökéhez hasonló eszményi szerénységgel odaállott a Serfőző Géza asztala elé. Keresetlen, egyszerű szavakkal üdvözölte a becsületos munkást negyedszázados évfordulójának reggelén. Ez volt az eszményi jubileum. Áztán asztalhoz ültek — és dolgoztak szorgalmasan tovább.

Nem volt díszes jubileumi bankét, elmaradt a kiválasztott disz-szónok ékes beszéde, de még a szokásos emlékalbum is hiányzott ezen a negyedszázados évfordulón. Ez a becsülettel végzett munka jubileuma volt, mentve minden sallangtól és Serfőző Géza jelleméhez ez illett valójában.

Aztán jött a hirtelen halál, mely márczius hó 29-én kettétörte a fáradhatlan szorgalom életfáját. Serfőző Géza még délelőtt a földmívelési minisztériumban járt sürgős háborus gazdasági ügyben. Közbe az Országos Magyar Gazdasági

Egyesülethez is átbeszélt fontos ügyekben. A telefonos lányka is kapott tőle néhány édes, humorral fűszerezett mondatot, a mire kedves emlékként gondol. Géza bácsi kedves volt egész életében az utolsó percekig.

A napilapok is, de főleg szaklapjaink megható emlékezéseket irtak Serfőző Gézáról. A Gazdaszövetség lapja a szociális eszmék zászlóvivőjét, igazi harcósát gyászolja. A Gazdatisztek Lapja igazgatóválasztmányi tagját és soha nem lankadó szorgalmas belső emberét siratja el. A Gazdasági Egyesületi Tisztviselők Nyugdíjjegylete a szervezőjét, létesítőjét és igazgatóválasztmányi lelkes tagját bucsuztatja. A gazdák hivatalos lapja, a »Köztelek«, egész oldalt szentelt Serfőző Géza emlékének és példás munkásságának, mely mintaképpen állhat mindenkor a vármegyei gazdasági titkárok előtt. De nincs a magyar gazdatársadalomnak egyetlen szakközlönye, mely ne hajtotta volna meg az elismerés zászlóját a becsülettel végzett eredményes gazdatársadalmi munkás szép eredményei előtt.

Saját földjén kockázat nélkül

győződhet meg arról, hogy a

CATERPILLAR motoreke

jelentékenyen olcsóbban és gazdaságosabban dolgozik, mint bármely más géperezű szántókészlet, mert komoly vételszándéku nagyobb gazdaságoknak hosszabb idejű próbaszántásra szállítjuk.

A hazai viszonyoknak megfelelőleg tökéletesített 1914. évi Caterpillar a legvágatottabb, kopásnak ellentálló speciális anyagokból, rendkívül szolid kivitelben épül s így a tartósság és üzembiztonság szempontjából is megfelel a legmesszebbmenő kívánalmaknak s karbantartása elenyészően csekély költséget igényel.

HOLT CATERPILLAR COMPANY

VEZÉRKÉPVISELETE:

BUDAPEST, V., HOLD-UTCZA 5.

tetik a köz érdekét s ezt el kell háritani. Drágító hatásuk és utját állhatják a maximális árakkal követett célnak. Elvonják a gabonát onnan, a hol szükség esetén a köz részére lehetne azt igénybe venni. A spekulatív elővásárlások megtiltása fokozni fogja a hadi gabonaforgalmi intézet hatáskörét oly esetben, a mikor szükségesnek mutatkozik, hogy az új termelés fölösztását is reabizsák. A mostani tilalom egyelőre csak július 1-éig szól. A rendelkezésnek csak az osztrák termésre vonatkozóan van ható ereje és a magyarországi termés előre megvásárlását nem gátolja. A katonai hatóságok előrevásárlására e tilalom nem terjed ki. Az intézkedés hatásának fokozására büntető intézkedésről is van szó az osztrák rendeletben, a mely vissza ható erővel is bír. Ezt a rendeletet, a két kormány egységes eljárására alkalmasint a magyar elővásárlás megtiltása fogja követni. Megjegyzendő, hogy azokon a gazdákon, a kik az elővásárlás utján elégitették ki az aratást megelőző hitelszükségüket, külön állami hitelintézkedéssel kellene segíteni.

A homoki gazda kötelességei jövő állattenyésztése érdekében.

Irta: Kovácsy Béla.

I.

Magyarországnak közel 4 millió k. holdnyi homokterületén eddig is nagyon gyengék voltak a termések, de még gyengébbek lesznek ezután, mert hazánk állatállománya eddig sem volt elég nagy, ezután pedig még kisebb lesz, mert a folyamatban levő háboru alatt állatállományunk kétségtelenül lényegesen megapad. Az állatállomány nagyságával pedig szoros összefüggésben van a föld termőképessége, mert kicsiny állatállomány olyan kevés istállótrágyát termel, a mellyel a föld termő erejét fenntartani lehetetlenség.

A homoki gazdák eddig is csak a legnélkülözhetetlenebb állatállományt tartották azért különösen, mert a steril, tápláló anyagokban szegény homok területeken a takarmánytermelés szinte leküzdhetetlen akadályokkal találkozott, s ennek következtében eddig is olyan kicsinyek voltak a takarmánytermések, hogy azzal jelentékenyebb állatállományt eltartani lehetetlenség volt.

A homokterületek állattenyésztésének jövője érdekében tehát legfontosabb feladat a talajt újat alakítani, hogy az takarmányféléket is bőven

teremjen, mert ez az egyetlen mód arra nézve, hogy a homoki gazdák az eddiginél nagyobb állatállományt tarthassanak.

Az a kérdés tehát, lehetséges-e a homok területeket bővebben termővé alakítani, s ha igen, hogyan és miként volna ez keresztülvihető?

A homokterületek bővebben termővé tétele nemcsak lehetséges, de okvetlenül szükséges is, mert ha azzal a csekély jövedelemmel, a mit eddig nyújtottak, megis éltek valahogy a gazdák, a jövőben semmi esetre sem fognak megélni tudni, mert ha az adótételek talán nem is növekednek, de az emberi és az állati munkaerő mindenestre sokkal drágább lesz mint volt eddig, olyan drága, hogy az eddigi alacsony termés-átlagaik megfizetni nem tudják.

Hogy a homoki területek termőképességét milyen mértékben lehet fokozni, azt leginkább bizonyítják Poroszország egykori homoksivatagjai, melyek 30—40 évvel ezelőtt még teljesen terméketlenek voltak, ma pedig csak olyan terméseket adnak, mint akármelyik jobb minőségű fekete föld. *Schultz—Luppitz* német gazda volt az, a ki kísérleteivel már a mult század második felében bebizonyította, hogy az istálló trágyát leginkább az u. n. zöldtrágyákkal lehet helyettesíteni, a melyek nemcsak humuszt visznek a talajba, de nagy mennyiségű nitrogént is, a melyet ezek a növények a levegőből gyűjtenek, s így általuk e legértékesebb növényi tápláló anyaghoz drága nitrogén műtrágyák alkalmazása nélkül jutunk. Nevezett német gazda a legszárabb futó homokon gazdálkodott, a melynek egyáltalán nem volt termőképessége és kizárólag zöldtrágyázás segítségével rövid idő alatt olyan mintagazdaságot létesített, a mely messze túl haladta a németországi homokbirtokok termőképességét, a mely 4—5-szörte nagyobb termés-átlagot adott, mint a szomszédos homok birtokok. Ez a *Schultz—Luppitz*-féle gazdálkodási mód gyorsan terjedt el világszerte, s egyedül mi magyarok vagyunk azok, a kik óriási homokterületeinken ma még alig kezdtük meg *Schultz* elveit alkalmazni.

Maga az elv abban áll, hogy u. n. pillangós virágú növények magvait vetjük el, magát a növényt pedig ha kifejlődött, nem kaszáljuk le takarmánynak, hanem alászántjuk. Csak a pillangós virágú növények alkalmasak erre a célra, a minő pl. csillagfürt, ezek közül is legjobb a fehérvirágú, lapos magu, azután a bükkönyfélék, ezek közül is a szösös bükköny, azután a borsófélék, ezek közül is a homoki borsó, azután a

babfélék, ezek közül is a lóbabó, majd a lucerna-félék, ezek közül a sárga virágú lucerna és a lóhere félék, s ezek közül is a biborhere.

Ezeknek a növényeknek az a tulajdonságuk, hogy gyökereiken apró, borsó nagyságu, esetleg kisebb vagy nagyobb gumók képződnek, a melyek átmetszve téglavörös színt mutatnak, s ezen gumók utján bizonyos bacillusok közreműködésével a levegőből gyűjtik a légenyt. Nem csupán azzal táplálkoznak tehát, a mit a földből vonnak el, hanem azzal is, a mit a levegőből gyűjtenek és így amikor alászántjuk őket, nemcsak azt adjuk vissza a talajnak, a mit táplálkozás közben onnét elvontak, de annál jóval többet, azt a nitrogén mennyiséget is, a melyet a levegőből gyűjtöttek.

Ezek a pillangós virágú növények azonban egyébként is gazdagítják a talajt. Mig ugyanis a kalászosok gyökérzete legnagyobb részét közvetlenül a föld felszínénél alatta terül el és nem hatol mélyre, tehát csak a talaj legfelsőbb rétegéből táplálkozik, addig az említett pillangós virágú növények mélyen gyökereznek, táplálékukat jóval mélyebbről szedik mint a kalászosok, holott alászántásuk alkalmával ezen legfelsőbb rétegnek adnak vissza azon nagyrészt alólról hozott tápláló anyagok, melyekből a következő kalászosok táplálkoznak fognak. Tehát egyrészt a levegőből, másrészt a föld mélyebb rétegeiből gyűjtik a zöldtrágyák a tápláló anyagokat a föld azon legfelsőbb rétege részére, a melyből kultur növényeink táplálkoznak. A zöldtrágyák segítségével azonban lehetségessé tesszük azt is, hogy a kulturnövények is felhasználják táplálkozásunknál a talaj mélyebb rétegeit, mert azon csatornákon, melyeket a zöldtrágya mélyreható gyökérzete létesít, könnyen lehatol a kulturnövény gyengébb gyökere is. A zöldtrágya növények tehát nemcsak azért hasznosak, mert a talaj legfelsőbb rétegét gazdagítják, hanem azért is, mert mélyreható gyökereik által létesített csatornákon a kulturnövény gyökere is mélyebbre hatol és mélyebbről táplálkozik.

A zöldtrágyanövények tehát megadják a talajnak azt a humusz mennyiséget, melyet az istállótrágyában is megadunk, megadják továbbá a szükséges nitrogén mennyiséget, de nem adják meg a foszfor és kálszükségletet, a melyeket mesterségesen kell pótolni.

Ha azonban homoktalajainkat minden 2—3 évben zöldtrágyák vagy pillangós virágú növényekkel vetjük be, s ugyanakkor 2—3 q kálszuperfoszfátot is alkalmazunk k. holdanként,

A Gazdasági Lapoknak *Serfőző* Géza kezdetől fogva munkatársa volt. Mindenkor örömmel nyitottunk utat gyakorlati életből merített eszméinek közlésére és a jöleső kötelesség érzetével emlékezünk meg róla most, a mikor végképpen elköltözött körünkől. Hogy emlékét méltóképpen tisztelhesük, csak munkásságára gondoljunk. Itt adjuk rövid életrajzát, mely tiszteletet gerjeszt drága emlékének:

Serfőző Géza 1861. évben született Nagytályán, Heves vármegyében. Iskolába járt Lőcsén, majd Egerben, a hol érettségi vizsgát tett. Előbb az egri főképtalan mezőtrákmányi gazdaságában volt gazdasági gyakornok, innen ment a magyaróvári gazdasági akadémiára, hol kitűnő minősítéssel nyert oklevelet. Mint fiatal gazdasz Erdődy gróf galgóczi hitbizományi birtokán nyert gyakornoki állást. Innen meghívta a Vécsey bárói család uradalmi titkárnak. Nyolcz éven át vezette Vécsey József báró családjának mezőgazdasága és erdőgazdasága központi ügyeit. Pestpilissoltkiskun vármegye 1890-ben választotta meg *Serfőző* Gézát a vármegyei gazdasági egyesület titkári állására. Negyedszázadon át

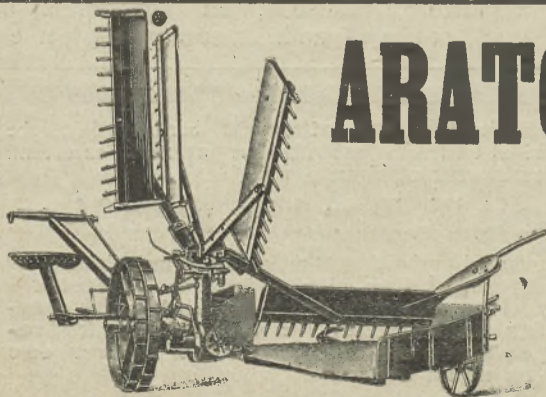
vezette az ország legnagyobb vármegyéjének ügyeit soha nem lankadó szorgalommal. Az 1894. évi XII. t.-cz. életbeléptetése után Pest vármegye gazdasági előadójává választották és mint ilyen, összekapcsolva a vármegye gazdasági érdekeit, teljes meglegedésre látta el teendőit. Tagja volt az OMGE-nek és tevékeny részt vett az OMGE kebelében működő »állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály« munkájában. Az OMGE szociális bizottságának s mint a Pestvármegyei G. E. kiküldötte a GEOSz. végrehajtó-bizottságának is tagja volt. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének évtizedek óta buzgó tagja volt s mint igazgatóválasztmányi tag is fáradhatlan munkása a gazdatisztek ügyének. A Gazdasági Egyesületi Tisztviselők nyugdíjosztályának választmányi tagja és minden agrármozgalomnak lelkes támogatója volt.

Különösen a gazdasági kiállítások rendezésében fejtett ki buzgó tevékenységet. Pécs, Budapest, Szeged, Pozsony országos jellegű mezőgazdasági kiállításainál a rendezésben közreműködött. Az ezredéves kiállítás alkalmával királyi

elismerésben részesült. Vidéki jellegű baromfi-kiállítás rendezésében résztvett Kecskeméten, Pozsonyban, Czegléden, Monoron és Nagykőrösön.

Irodalmi téren is szép munkásságot fejtett ki. Szerkesztette a »Szántóvetők Lapját«. Népies gazdasági előadásait kiadta 1898-ban, mely mintaképpen szolgált a falusi nép körében általánosított gazdasági előadások sorozatának több vármegyében. Általános érdeklődéssel fogadott tanulmányai voltak a »Mezőgazdasági érdekképviselőtről«, a »Mezőgazdasági és mezőrendőrségi törvény revíziójáról« és a »Drágaság kérdéséről« megjelent művei.

Serfőző Gézát március 31-én délután helyezték örök nyugalomra Budapest. Temetésén résztvett a magyar gazdatársadalom minden számottevő egyesületének küldöttsége. Akik személyesen ismerték, szívében örizzük drága emlékét, a távoliak az ő példásan munkás életének tisztelete által tartják meg őt emlékeztükben.

ARATÓ- ÉS FŰKASZÁLÓGÉPEK **kartellen** :: kívül ::

jutányos árban kaphatók:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG, BUDAPEST,
KÉPVISELŐK KERESTETNEK. VI. ker., Vilmos császár-ut 61/g. sz.

ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

akkor nemcsak jelentékenyen fokozzuk termésünket évről-évre, hanem talajunkat is kötöttebbé tesszük, a mit 2—3-szori zöldtrágyázás után a szél többé nem tud megmozdítani, miáltal annak értéke lényegesen fokozódik.

Mihelyt talajunk kötöttebbé, nitrogénusabbá, foszfor és kálium gazdagabbá válik, azonnal beáll takarmánytermőképessége is, azonnal módunkban lesz nagyobb számú állatot jobban tartani gazdaságunkban, miáltal az istállótrágya termelése is évről-évre fokozódik, s ennek segítségével is fokozottabb mérvben emelhetjük talajunk termőképességét.

Ezen rendszer alkalmazásával érte el Schultz —Luppitz egy évtized alatt azt, hogy az előzőleg steril és terméketlen homok talaj 10—15 q-ás rozsterméseket adott k. holdanként.

Miután — elegendő istállótrágya hiányában — csak ez az egyetlen mód áll rendelkezésünkre abból a czélból, hogy homoktalajunkat jól termővé tephessük, önmaga és hazája elleni súlyos hibát követ el az a homoki gazda, a ki a zöldtrágyázási rendszert meg nem honosítja, s ennek folytán nem törekszik arra, hogy talajának termőképességét fokozza.

Azon reményben, hogy most a háboru befejezte után minden gazda megkettőzött szorgalommal fog természetlagainak emelésére törekedni, ösmertetni fogom jövő közleményemben azon pillangós virágu növények termelési módját, a melyek — saját tapasztalataim szerint is — futó homokon a legjobban beváltak, s a melyek segítségével legrövidebb idő alatt termékenynyé lehet tenni a steril homokot.

(Folytatjuk.)

Munkák a legelőn tavasszal.

Irtá: F. Z.

Hogyha az ős folyamán még nem szedtünk ki minden bokrot, cserjét, tuskét és fatuskót a legelőről, akkor amint felengedett a talaj első dolgunk legyen ezt a munkát elvégezteni annyival is inkább mielőbb, mert tudvalevőleg minél később csináltatjuk annál drágább lesz a munkabér. Hogy a nevezett tárgyakat minden rendes legelőről ki kell irtani, az nem a szépség iránti érzék parancsolja, hanem a czélszerű gazdálkodás, mert hisz azon a helyen, hol bokorfélek állanak nem terem fű, mely a legelésző jószágot táplálná, de még körülötte is ritkább, silányabb a mező, mert hisz az árnyék és a gyökök megdézsmálják a füveknek tápanyagát.

Közvetlenül azért is kellemetlen a bokor vagy túske, mert megtépázza a juhok gyapját, a kecskék szőrét és megsérti a fiatal marha vagy csikó bőrét, sőt száját és orrát is, ha például tövisbokor aljában levő fűvet akarja leharapni, másrészt a vigan ficzánkó ifjúság beleugorhat a bokorba, megakadhat lába a fatuskóban s akkor igen könnyen történhetnek nagyobb sérülések, ficzámok, patatörések stb.

Persze, a bokrok kivágásának éppen ezen okokból úgy kell végrehajtva lenni, hogy egy csipetnyi gyökér vagy tuskódarab se álljon ki a földből s azért nem csak egyszerűen a földszínen kell levágni a fanemüeket, hanem jó mélyen a talaj felszíne alatt kell kiirtani őket, tehát fejszével, csákánnyal, irtókapával dolgozni, vagy pedig a kényelmesebb amerikai módszert követni s dynamittal felrobbantani a tuskókat. Ha számítás teszünk arra nézve, hogy hány napszámmal lehetné legelőnket kitisztítani és mibe kerül az a néhány kis dynamitpatron, akkor mindenesetre az utóbbi s gyorsabban végződő módszert fogjuk okosabbnak találni.

Tuskó és bokorirtás után természetesen a talajt el kell planirozni, hogy a legelő ne legyen hepe-hupás. Ugyanezen czélból a hangyabolyokat, vakondtúrásokat és egyéb egyenetlenségeket is simítsák el, e czélra szolgáltak kisebb

területeken az ásó, kapa- és vaslapáttal végzett kézimunkák, azonban kiterjedtebb legelőknél jutányosabb lesz az igásmunka, nevezetesen az úgynevezett rétgyaluval simára huzatjuk a legelőt, egy pár ökör vagy lóval naponta circa 10 k. holdat lehet ezen eszközzel megjárni. Nem kell ám a gépgyárosok drága rétgyaluját azért megvenni, házilag is lehet ilyet előállítani, vegyünk egy 16—20 cm. vastagságu négyszögre kifaragott 1,5 méter hosszú gerendát s annak alsó felére szegezzünk egy lapos vasat, úgynevezett sinvasat úgy hogy 2—3 cm-rel előbbre álljon az, mint a gerenda széle; felül pedig a középtől jobbra-balra 25—25 cm-re erősítsünk rá egy-egy ekeszarvat, melylyel e gyalut irányítani lehet. Előre csak egy kajmó kell, mibe az igavonók kiséfája vagy (ha ökrökkel dolgozunk) tézslája akasztatik s kész az egész masinéria.

Midőn így elkészültünk a rónázással, azt tapasztaljuk, hogy bizony sok folt van a legelőn, mely kopasz, csupasz, nincs rajta fű s így voltaképpen legelőnk kiterjedése jóval kisebb, mint a telekkönyvi betét mutatja s tekintve azt, hogy az adót a nem termő foltokért is meg kell fizetni, czélszerűbb lesz azokat fűmagokkal behinteni, elvetni, annyival is inkább mert az így kiegészített legelőn minden bizonytalanság marha talál élelmet, mintha a foltok parlagon maradtak volna. Azt most elmondani, hogy milyen fűmagokkal vessük el a kopaszságokat, nem is lehet, mert arra egy külön cikkre volna szükség, lévén minden talajnemnek más és más kedvenc legelő növénye, de elég, ha csak néhány oly fűféle magot veszünk erre mi vidékünkön tudvalevőleg jól diszlik s az állattapaszt és rágást jól türi, ilyen pl. az olasz perje, a fehérhere, haltaczim, rozsnok, borjupázsit stb.; máskell a homokba, más az agyagba, meg más a tözegetes talajra és így tovább.

Meglehet, hogy van más kopaszság is a legelőn, pl. ha azt összefuvarozták a télen s a sokkerékvágás a füveket kiölte, vagy azok más módon mentek helyenként tönkre, akkor ezeket a helyeket is be kell porgetni fűmaggal. Hogy azonban a fűmag csirázását előmozdítsuk, de meg az éhes madaraktól némileg meg is védjük azt, tanácsos a vetés után azonnal (feltéve, hogy kellőleg meg szikkadt már a legelő) jó láncboronával hossz és kereszt irányban megjárni a legelőt.

Csak arra ügyeljünk ez alkalommal, hogy a borona ne mázoljon, ne sárosodjék el, mert ha a talajfelület nem elég száraz, akkor a művelettel várni kell, míg a megfelelő idő megérkezik.

A boronálásnak különben sok más előnye is van, ezek egyike az, hogy az avarfüvet, a száraz kőröket, töviseket, egyes sekélyen gyökerező gyomokat és a mohákat felszaggatja, kitépi, ezzel a legelőt tisztítja, de a feltépett tárgyakat szedessük össze, vagy komposztirozzuk, vagy kivált, ha sok gyommag is van bennük — egészüük el és hamujukat szórjuk szét a legelőn, mi némi kis trágya gyanánt szolgál t. i. káliumot s meszet tartalmaz. Boronálás után pár nap mulva aczatóló vasakkal felfegyverkezett gyerekekkel járassuk be a legelőt, hogy a netán még maradt gyomokat szurkálják ki tövestül.

De térjünk vissza a boronáláshoz s folytassuk előnyei felsorolását. Planiroz is a borona, mert az időközben netán újból felemelkedő vakondtúrásokat és kerékvágásokat elegyengíti vagy a rétgyalu által nem tökéletesen végzett munkát teljesen kifogástalanná teszi. A talajt fellazítja, megporhanyítja felületét s ezáltal a levegő, napfény, meleg és csapadék jobban, gyorsabban s nagyobb mértékben jut a növénygyökérzetéhez, minek következtében úgy hat, mintha a fű töveit megkapálták volna s ezzel magától értetődleg sokkal jobban fejlődik a legelő flórája. Még a füvek bokrosodását is előmozdítjuk a boronálással, mert a vasfogak megkarczolják, megsértik, megtépázzák a füvek legfelső gyökereit s ezzel azokat sarjuhajtások képzésére kényszerítik vagy

legalább serkentik, buzdítják, ösztönzik. A talajnak összetaposott állapotában hajcsövessége az altalajjal akadálytalanul fenállván, mindaddig, míg ezt meg nem szünteti a borona, ha továbbra is a melegebb időben így hagynók érintetlenül, akkor bizony a raktározott téli talaj nedvesség felszínre jönne és elpárologna s a legelő idejekorán kiszülne, így tehát a boronálás ezt a bajt is jórészt orvosolja.

A keményre tiprott legelőn a csapadék vizek gyorsan lefutnak a legmélyebb helyekre s ott esetleg pocsolyákat képezve, a növényzetet ott kiöli vagy gázt, mocsári gyomokat szerez paszkumukra, de ha a borona jól megtette dolgát, akkor még a sebesebb nyári esőzések vize is be tud szívárogni mindenütt a talajba s nem posványosodik el a lapos sem.

(Ha annyira kemény a legelő talaja, hogy a borona nem képes eléggé szellőztetni, akkor a skarifkátor vagyis csorosziya alaku késekkel ellátott porhanyítóval járattjuk azt meg hosszában és keresztben is, úgy hogy ezzel circa 10—15 cmnyire egymástól 18—20 cm. mély árkocsák huzatnak, melyek az altalaj szellőzését és a csapadék behatását előmozdítják.)

Hogyha látnók, miszerint a legelő talaja már gyenge s nem nyujt kellő táplálékot a növényzetnek, akkor némi trágyázásról is gondoskodjunk s itt elsősorban a gyorsabban ható műtrágyákat kell beszerezni, ilyen a légenytrágyák között a chilisalétrom, mely a növény-nitrogén szükséglet van hivatva hamarosan kielégíteni s a legelő füveinek gyors fejlődését előidézni, ezt a sót csak felül kell a legelőre hinteni, mert a haramt s a legkisebb eső vagy köd is feloldja s a talajba jutva azonnal felvehetik a növények.

Ebből 50—80 kg. elég egy k. holdra. Miután azonban ezen műtrágya mérges, elhíntése után csak is akkor szabad állatokat a legelőre hocsátani, ha azt már egy eső feloldotta és a talajba bemosta, azért is elhíntésével siessünk s ezt kora tavasszal végezzük. Hatása csak egy évre terjed, ez okból, ha hosszabb időre ható trágyát akarunk legelőnknek adni, akkor a kén-savas ammoniakot használjuk, melyből circa 100—150 kg. számítandó egy k. holdra, de melynek hatása nemcsak a 2-ik, hanem még a harmadik évben is, noha akkor már kis mértékben — tapasztalható. Az ammoniak só, — mely fehéresszürke színű — a talajba jutva, először annak savai által alakul át salétrommá vagyis oly vegygyé, melyet a növénygyökerek absorbálni képesek, míg az ammoniakot nem bírják mint ilyet felvenni; míg ezen vegyi átalakulás létre jön, addig idő telik, innét a kén-savas ammoniak hosszabb időre terjedő kihatása. A k. ammóniak különösen laza talaju homokos, tözegetes talaju, csapadékdús vidéken nagyon előnyös, mert ezt az esővíz nem mossa le oly mélyre, hogy a növénygyökerek hozzá ne férhessenek, míg bizony a chilisalétrommal ez könnyen megessik s akkor hiába dobtuk ki érte a pénzt.

Legyünk hát óvatosak s ha csak lehet chilit ne használjunk legelőre ily helyeken. Ha pedig megkéstünk a trágyázással, akkor se használjunk chilit, nehogy barmainkat esetleg megmérgezzük vele, hanem hintsünk a legelőre k. ammoniakot s fogasoljuk (boronáljuk) azt jól le a talajba. Homokos legelők káli hiányban szenvedhetnek, de ezen már tavasszal segíteni késő volna, ezt már ősszel vagy a tél elején a fagyok beállta előtt kellene káinit, 40%-os kálisó vagy hamu elhíntésével orvosolni. Így vagyunk a pfosfortrágyákkal is, de igen korán tavasszal még superfosfáttal lehet valamit tenni, mert ez elég gyorsan ható trágya, de két évig javítja csak a legelőt, mert a 3-ik esztendőben már csak igen kis nyomokban található fel a talajban; ezt is jól be kell boronálni, hogy hatása gyorsan kezdetét vegye. Egy k. holdra 160 kg. adandó. Akkor van helye a pfosfortrágyázásnak, ha tapasztaljuk, hogy legelőnk talaja igen kiélt, sovány, hogy a chili-

A
„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményező utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **rödmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden ozikert az utánnomás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
Szarvasmarhatenyésztésünk próbáratévése a mai háborus időben. — Graf Miksa	59
A tehén és tej streptococcusainak életbenmaradása a pastörizálás után	59
Vándor tyúkászat. — Kövy József	60
Könyvismeretetés	60
Kérdések és feleletek	60
Kérdések: Nyeregforrás gyógyítása. L. Zs.	
Feleletek: Dermitt méhek összeszedése. Balogh B.	
Kisebb szakközlemények	61
Hírek	61

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGAHOZ

BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismertes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

Szarvasmarhatenyésztésünk próbáratévése a mai háborus időben.

Állatállományunkban legnagyobb mértékben a szarvasmarhaállományunk sulyi majd meg a háborut. A katonaság élelmezésére csaknem kizáróan marhahúst használnak. Magyarországon az utolsó években mintegy 900.000 meglett szarvasmarhát vágtak le egy-egy esztendőben. Ezt a termelést (sőt hozzáadva még az Ausztriába kivitelre kerülő állatmennyiséget) győzte állattenyésztésünk.

A hadsereg husfogyasztása azonban olyan jelentékeny, hogy összegezve a polgári lakosság husfogyasztásával (az idén nyilván a polgári lakosság számára sok olyan állatot is levágnak, melynek 200 kiló vágósulya sem lesz; a szükséges hus előteremtésére ilyen könnyű sulyú állatokból természetesen többet kell levágnunk) nemcsak állattenyésztésünk termelését meríti ki, hanem törzsét is veszedelmezteti. Abban az esetben, ha a háboru még nagy ideig tart, e körülményeket komolyabban kell mérlegelnünk. Az olyan érvelések, hogy mellékes az, hogy van-e szarvasmarhaállományunk, ha elfogy a hus, majd más élelmiszert fogyasztunk, vagy az olyan optimista felfogás, hogy szarvasmarhaállományunk kiapadhatatlan, hogy mennyisége nagyobb, mint a mennyit a statisztikában feltüntetnek, helyöket nem állják meg. Hogy némi fogalmat alkothassunk magunknak a hadsereg husfogyasztásáról, nézzük a következő szám-

adatokat. Mondjuk, hogy Magyarország két millió katonát élelmez (valószínű, hogy ennél többet); egy-egy katonára napi husadagja: 400 gm. Az egész husfogyasztás e szerint naponta 800.000 kiló. (Megléhet, hogy nem minden nap jut a katonára a hus ekkora adagjához, de viszont ilyenkor meg konzerv alakjában fogyasztja a marhahúst.) Ha egy-egy szarvasmarha vágósúlyát 200 kilóban szabjuk meg, a napi adag egyenlő 4000 drb. meglett szarvasmarhával.

A hadseregnek egy évi fogyasztása e szerint 1.460.000 drb. meglett szarvasmarha. Ez a szám nem pontos, lehet, hogy nagyobb, de lehet, hogy valamivel kevesebb az igazi fogyasztás, de mindenestre annyira beszédes e számadat, hogy parancsolóan int arra, miszerint olyan óvintézkedéseket tegyünk, melyek alkalmasak arra, hogy a hadsereg számára nagyobb ideig biztosíthassuk a husélelmezést. Az óvintézkedések többfélek lehetnek.¹⁾

Annyi azonban bizonyos, hogy a mi eddigi óvintézkedéseink hiányosak. Nálunk az üszöborjak, a 3 évesnél fiatalabb üszök és a hasas tehének levágását tiltó rendelettel a szarvasmarhaállományunk sokkal kisebb részét védték meg, mint Németországban, hol a 7 évesnél fiatalabb szarvasmarhák levágása tilos. Ezzel az intézkedéssel a németek a tejtermelést is hathatósan biztosították. Meg kell jegyezni, hogy Németország a husellátás dolgában alighanem jobb helyzetben van, mint mi, hiszen a németek Belgiumból, Észak-Franciaországból és Lengyelországból nagymennyiségű szarvasmarhát rekviráltak.

Fontos, hogy főképp a városi, főhusfogyasztó közönség is felismerje a helyzetet és husfogyasztását a lehetőségig csökkentse. Nem szabad elfelejtenünk, hogy növényi természetűekkel a növényi eredetű élelmiszer évenként pótlódik, nem így a szarvasmarhatenyésztéssel az ez évben elfogyasztott és a netalán jövő évben elfogyasztandó husélelem. Jól tudja Rathgen dr., hogy a mai válságos időkben a fogyasztást és nem az árakat, kell szabályozni. Érdekes Bergmann megállapítása is, mely szerint az ember általában több húst fogyaszt, mint a menyire szüksége van. A hus jó része növényi élelemmel pótolható.

Ezt a körülményt a háztartásokban a gazdaszorongónak nagyon is fontolóra kellene venniük. — Az idén sok állati takarmányt, sok burgonyát és gabonaneműt kell természetünk; másfelől meglevő készletünkkel, az embernek és állatnak való élelemmel egyaránt gazdaságosan kell bálnunk. A németek e részben igen jó példával járnak elől. Minden módot kieszelnek, hogy készleteiket minél huzamosabb ideig biztosíthassák. Most jelent meg Scheunpflug állatorvos közleménye, melyben arra figyelmezteti a gazdákat, hogy a zabot zúzva czélszerű adagolni, 70 kg. zúzott zab egyenlő értékű 100 kg. nem zúzottal, a mi ugy magyarázható, hogy a zúzott zabot az emésztő nedvek jobban átjárják és a szervezet jobban értékesíti. Ilyen eljárással (Sch. számítása szerint, ha a zabot minden községben zúzzák) Németország zabkészlete egy hónappal tovább elég lesz. Ezt csak példának hoztam fel arra, hogy az állattermelés fokozá-

¹⁾ Korlátozhatnók tisztán a szarvasmarhahusfogyasztást is.

sára a legkülönbözőbb fogásokat, gyakorlati tapasztalatokat felhasználhatunk.

Graf Miksa.

A tehén és tej streptococcusainak életbenmaradása a pastörizálás után.

(Ayers Henry S. (bakteriológus) és Johnson William T. Jr. (az állattenyésztési hivatal tejgazdasági osztályának asszisztense) közleménye a Department of Agriculture, Journal of Agricultural Research II-ik kötete 4-ik számában, Washington, 1914. jul.)

(K.) Általánosan el van fogadva, hogy a coccusok nem képeznek spórákat; azt várná tehát az ember, hogy a növényi sejtek a pastörizálás után nem maradnak életben; ezzel ellentétben különböző szerzők megállapították következő baktériumoknak ezen eljárás utáni életbenmaradását: 1. a tejsav baktériumainak egy neme, mely a streptococcusok közé sorozandó; 2. a tejszin streptococcusai; 3. a tej streptococcusai, melyek az embernél a fertőző roncóló toroklobot idézik elő. A szerzők e kérdést kísérletileg tanulmányozták. A nyert eredményeket és azokból levont következtetéseket a következőkben foglalják össze:

1. A trágyából, a tőgyről és a tehének szájából, valamint tejből és tejszimből vett streptococcusok 139 tenyészetét a pastörizáláshoz hasonló viszonyok között 30 percig tejszinbe hevitvén, különböző halálos hatású hőfokokat nyertek. 60° C-nál, mely a legalacsonyabb pastörizálási hőfok, 89 tenyészet, azaz 64 % életben maradt; 62°8' C-nál, mely a szokásos pastörizálási hőfok, 46 azaz 33·07 %; 71·1 C. hőfoknál 2·58 % maradt életben; 73·9 C. hőfoknál mind elpusztult.

2. A tőgy streptococcusai általában véve kisebb, a tej és tejszin streptococcusai nagyobb ellenállást tanúsítottak a hőfok ellen, mint a tehén szájából és trágyájából vett streptococcusok. A tej és tejszin streptococcusainak 18 tenyészeté 60 C. hőfoknál életben maradt; 17 közülük, azaz 94·44 % kiállta a 62·9°-ot; 9, azaz 50 % a 68·3°-ot; 30 percnyi 73·9 fokos hevítésnél valamennyi elhalt.

3. A 139 streptococustenyészet közül 22 hosszú lánczfonalakat képzett; ezeket különböző higiéniai laboratóriumnál divó szokás szerint tipikus streptococcusoknak, a többi nem tipikus streptococcusoknak tekintették, de a szerzők az osztályozásnak ezt a módját nem tartják szabatosnak. A 22 tipikus közül életben maradt 12 tenyészet 57·2 hőfoknál, 9 tenyészet 60 hőfoknál és egy tenyészet 62·8 C. hőfoknál maradt életben; 65·6 hőfoknál valamennyi elpusztult. A 117 nem tipikus streptococcus ellentállók volt; 60 foknál életben maradt közülük 68·37%, 62·8 hőfoknál 38·46% és 71·1 foknál 2·56 %; 73·9 C. hőfoknál valamennyi elpusztult.

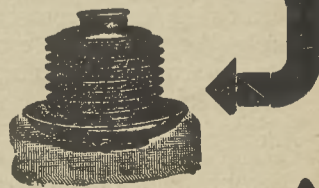
4. Két osztálya a streptococcusoknak látszik életben maradni a pastörizálás után: a) azok, melyek többsége alacsony hőfok mellett elhal, de a melyek között vannak sejtecské, melyek a pastörizálás hőfokának ellentállanak. Ezen ellenálló képesség, mely czekélyszámú organizmusnál található, vagy bizonyos kevés számú sejtecske ellentállási tulajdonságának, vagy pedig a tej némi óvó hatásának tulajdonítható. b) Streptococcusok, melyek többsége magas hőfok-

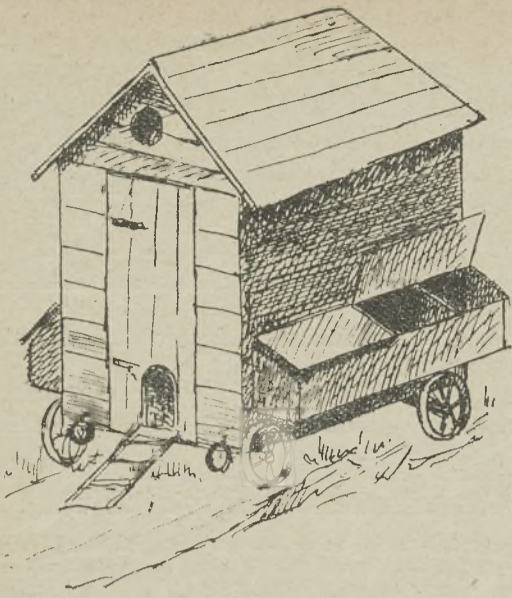
A legjobb rendszerű és gyártmányú
Jepsen-féle tejgazdasági cikkek, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket, tejhütőket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít,
nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez!

Legkiválóbb vezérképviseltek és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANTYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész, mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

20-ik ábra. A vándor-ól képe.

nak ellentáll. Ebben az esetben a mikroorganizmusok azért maradnak életben, mert az a hőfok, melynek ellentállnak, magasabb a pastórizálás hőfokánál. A hevítés ellen tanúsított ezen ellenállás bizonyos fajta streptococcusoknak állandó tulajdonsága.

A halálos hatású hőfoknak a tejben való meghatározása oly tényleges viszonyok előállításával mellett történt, melyek a régi módszerek szerinti pastórizálásnál fennforognak; az eredmények mindamelllett mutatják, hogy mi várható a kereskedelemben divó pastórizálástól, s nyilvánvaló, hogy néhány streptococcus életképessége ennek ellentáll. Mégis mondhatni, hogy az eredmények eltérők lettek volna, ha nagyobb számú tenyészetek tétettek volna vizsgálat tárgyává és ha a halálos hatású hőfokok meghatározásánál más módszerek és eszközök alkalmaztak volna.

Vándor tyukászat.

Nehéz gondok között él ma a gazda. A háboru, a mely egyebek mellett a magyar mezőgazdaságot oly erősen tette már eddig is próbára, felette megnehezíti s nem egyszer lehetetlenné is teszi a gazda részére azoknak a szükségleteknek a megszerzését, a melyekre pedig a mezőgazdasági üzemben elodázhatatlanul szüksége lenne. A műtrágya, a vetőmag, a különféle gépek, eszközök, anyagok hiánya is súlyosan nehezedik a gazda vállaira, azonban minden között talán a legnagyobb baj ezidőszerint, hogy nincs abraktakarmány s nincs mivel eltartani állatait. Az árpa ma már teljesen kenyérmagga lett, a tengeri 50%-os kenyérliszt-surrogatumsága mellett főként a katonaság zabpótlékaként lesz igen erős mértékben igénybe véve. A korpa felette ritka s nem egyszer értékénél lényegesen magasabb áron szerezhető csak meg. S mikor ily, köztudomás szerint nagy nehézségekkel kell szarvasmarha, ló, sertés stb. állománya eltartásában küzdenie a gazdának, e mellett még arra is találnia kell módot, hogy valami kerüljön a háziszárnyasoknak is.

Hiba lenne, csak azért, mert az eltartási nehézségek növekednek, egyik-másik állat tenyésztésével felhagyni, avagy a tartott állatok számát csak lényegesen is redukálni. Sokkal észszerűbb, ha e helyett olyan módozatok után kutatunk, a melyekkel a tagadhatatlanul meglévő nehézségek csökkenthetők. S ha a panasz néha-néha erősebb hangon is tör ki a magyar gazda becsületes lelkéből, hinnünk kell azt is, hogy a magyar gazda tudása ezen nehézségek ellen is fog majd valami orvosszert találni. Tény, hogy a legelők és zöld takarmányok fokozott jelentőséghez fognak jutni. Hát ilyesféle uton-módon lehetne megoldani a baromfitartás kérdését is, mert annyi bizonyos, hogy ha ma még akad is valamelyes ocsu és egy kevés proteindus, tojásképző takarmány (korpa, olajpogácsa, husliszt stb.) félretéve a baromfiak számára is, az már soká aligha fog tartani.

Sajnos, azonban, hogy ha ez a még meglévő készlet elfogy, ujat már aligha lehet szerezni. Szerencsére azonban a baromfitartásnak — legálább a nagy mezőgazdaságilag mivelt területek felett rendelkező gazdára nézve — nincsenek oly nagy nehézségei, mint az az első pillanatban látszik. Egy kevés munka, talán némi, és

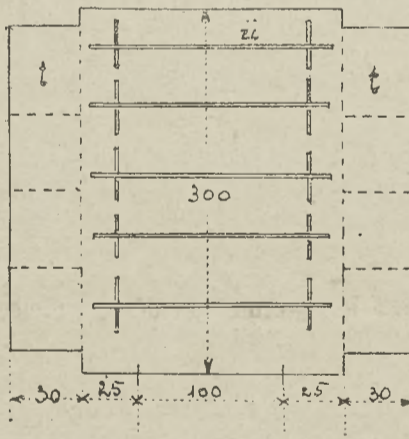
számba alig jöhető befektetés lehetővé teszi majd minden gazdára, hogy baromfitenyésztésének méreteit ne kelljen szűkíteni."

A gazdaságok sok oly területtel rendelkeznek, a melyek a baromfiira valóságos éléskamrát jelentenek. Nincs másról szó, mint ezeknek a területeknek okos, czélszerű kihasználása. Falusi tenyészetekben a baromfitartásban, tenyésztésben amugy is rendszeren ott szerepel a gyümölcsös, szérüs kert, trágyadomb s más, a házkörül közeli terület, a hol a szárnyasok élelmük egy részét képesek kapargálásközben megkeresni. *Terjesszük ki ezt az élelemkeresési alkalmat még jobban. Bocsássuk baromfiainkat mivelés alatt álló területekre is selérjük, hogy tartásuk olcsóbbá lesz és kevesebbet kell majd a felette szűkös magtári készletekből adnunk a majorságnak.*

A gazda a baromfiak ilyenmü legeltetését eddig is alkalmazta, azonban majdnem kizárólag pulykák és ludak tarlólegeltetésével. Ezeknél a szivós és jól gyalogló szárnyasoknál persze ment is könnyen a dolg, mert ezeket csak egyszerűen ki kellett hajtani a tarlóra. *Tyukokkal megtenni ugyanezt nem lehet. Ezeket már ki kell vinni oda, a hol élelem kínálkozik.* Persze ez sem ördögi mesterség, s megfelelő berendezéssel és egy kis utánjárással vigan megy majd ez is.

Szükséges lesz ehhez az u. n. vándor-ól. Ilyen vándor-ól képét és annak berendezését, szerkezetét a 20. és 21. ábra tünteti fel. Az-ól ne legyen túl nagy. Mintegy 1,5 m széles és 3 m. hosszú és 1,75 m. magasság felel meg legjobban, így nem lesz oly nagy, hogy kivontatása két lóval, ökörrrel meg nem történhetne. A vándor-ól természetesen el van látva a szükséges tojó-fészkekkel is (melyek kívülről láthatók is) s ülőrudakkal, úgy, hogy bárhova kivontatva, rendes ölként használható. Egy-egy helyen addig maradunk a vándor-óllal, míg ott elegendő élelmet találunk.

Ha a területet, a hol a baromfiakat legeltetni szándékoljuk, főként éjjeleken megfelelő ellenőrzés alatt tarthatjuk, használhatjuk a 22. ábrán látható szétszedhető ólakat is, melyek természetesen jóval olcsóbban állíthatók elő, mint a kerek vándor-ólak. Itt az-ól egyes oldalai belül vaskapcsokkal erősítettek egymáshoz. Ezek az-ólak persze már kisebb méretezéssel készülnek, oly formán, hogy mintegy 150—180 cm. széles és hosszú négyszög alakú alapterületet foglaljanak el. A ragadozók ellen jó, ha deszkapadlózattal is el van látva. Az-ólban jó magasan elhelyezett ülőrudak képezik az egyetlen be-

21-ik ábra. A vándor-ól alaprajza.

t = tojófészkek, melyek kívülről nyithatók és kezelhetők, ü = ülőrudak, melyek kiemelhetők.

rendezési tárgyat. Ezt az-ólat legezészerűbb fiatal, növendékbaromfival benépesíteni.

Ezen-ólatok igásszekereken szétszedett állapotban visszük ki a legeltetés helyére s a baromfit kosarakban elzárva külön szállítjuk. De ugyebbe, mint általában minden, a mezőkre kikerülő-óla már otthon szoktassuk bele a baromfit, úgy, hogy evel a szabad földeken bajunk ne legyen.

Azok a területek, melyek egy gazdaságban e czélra igénybe vehetők, igen sokfélék s jóformán kora tavasztól késő ősziig rendelkezésre állanak. Első helyen jönnek figyelembe a tavaszi szántások s általában talajmunkák. A mint a vetés kezdetét veszi, a baromfiak szőlőbe, gyümölcsösökbe kerülhetnek. Egy későbbi legelőjüket a fejlődésnek induló kalászosok, későbbi kapásvetemények képezik. Majd az első kaszáláson átesett herések, takarmánynövények után maradt tarlók, a már megerősödött kapásvetemé-

22-ik ábra. Szétszedhető baromfiól.

nyek, azután a gabonatarlók, őszi szántások stb. használható baromfilegeltetésre. A fő dolog az legyen, hogy egy-egy növénykének kikaparásáért ne üzenjünk hadat a baromfilegeltetésnek, mert egy-két növényeszel kipusztítása távolról sem jelent olyan kárt, mint a mennyi haszonhoz jut ilyen vándor-ólak révén a gazda. A károk ellen különben az-ól helyének gyakori változtatásával is védekezhetünk.

A vándor-ól tojó baromfiakkal és már kellelőleg megerősödött csirkékkel használható legelőnyösebben. Természetesen némi etetésre így is igényt tartanak a baromfiak, de távolról sem annyira, mintha minden baromfiak otthon a ház körül lebzsel.

Ezuttal nem akarom e kérdésnek egyéb hasznát, előnyét tárgyalni, csupán mint takarmányt megakarító módot kívántam a »vándor tyukászatot« az olvasó elé állítani.

Kövy József.

Az Országos Sertéskereskedelmi Egyesület évkönyve. Az Országos Sertéskereskedelmi Egyesület a háborus idő nehézsége ellenére terjedelmes évkönyvet adott ki, melyben mult évi működéséről és a jövő munkaprogramjáról számol be. Az évkönyv, mely a magyar sertésüzlet 1914. évi eseményeinek és megvalósítandó reformjainak gazdasági anyagát tartalmazza, beszédes bizonyossága annak, hogy az Országos Sertéskereskedelmi Egyesület agilis, tevékeny és komolyan dolgozó gazdasági érdekvéviselőnk, melynek háborus működése külön figyelmet érdemel. Az évkönyv Pártos Szilárd dr. egyesületi titkár szerkesztésében jelent meg.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Nyereggtörés gyógyítása.

Lótenyésztésünk feltámasztásához magam is hozzájárulni óhajtván, beszereztem néhány katonai czélokra már nem alkalmas, de tenyésztésre még megfelelő kanczát s ezeket most befedeztettem, hogy jövő tavasszal megsikózzanak. Ezek között van egy nyereggtörésben szenvedő állat, melyet kigyógyítani szeretnék — állatorvosunk ugyanis messze földön nincs, mind bevonult — magam kezdő gazda vagyok, nem sokat értek hozzá, kérem tehát tapasztaltabb gazdatársaim szives utbaigazítását. L. Zs.

Felelet. Dermédt méhek összeszedése című kérdésre.

Az első tavaszi kirepüléskor a méhek tömegesen szállanak a kaptárak előtt földre, kerítések s a méhes oldalára pihenni. Gyakran megtörténik, hogy a méhek, mielőtt tovább szállhatnának, megdermednek. Ha ezeket a méhész össze nem szedi, el is pusztulnak. Ha azonban összeszedi őket s egy sodronyhálóval elzárt dobozban beviszi a szobába, azok hamarosan magukhoz térnek. Ha ezeket másnap szabadon bocsátjuk, szépen haza is repülnek. Fölhasználhatjuk azonban őket gyenge méhcsaládok fölerősítésére is. Mindenesetre érdemes őket összeszedni, mert — mint a méhészközmondás is tartja — tavasszal minden méh százat ér.

Balogh Bálint.

Kisebb szakközlemények.

A vér mint tápszer. A vágóállatok vére egyike a legkitünőbb tápláló és erősítő szereknek, a melynek élvezete főleg rekonvalescenseknek és vérszegényeknek javalható, mert rendkívül nagy táplálóbereje van és emellett szaporítja a vért, szóval élvezete kitünő hatással van. Erről a fontos és sok figyelmet érdemlő tápszerről dr. Reinhardt stuttgarteri német orvostanár most megjelent s a most folyó háboru révén különösen aktualitással bíró „Miként táplálkozhatunk legokoszerűbben és legolcsóbban“ című könyvecskéjében a közetkezőket írja:

— A drága és a gyomrot is felette izgató és könnyen elrontó vastartalmu tápszerek bevásárlása helyett sokkal okosabb és gazdaságosabb volna a vágóhidakon termelt és ma még érthetetlenül elhanyagolt és többnyire kárba vesző vért megvásárolni és ezt fogyasztani; ebből a vérből ugyanis izes, tápláló és tápsókban föltötte gazdag különféle eledeleket és kivált az ugynevezett vérgombócot készíthetnők, a mit különösen a vérszegénységben szenvedők fogyasztatnának nagy haszonnal, mert ez nemcsak kiváló táplálék, de kitünő gyógyszer is, a mit nem is lehet kellő melegséggel ajánlani. Ezt a vérgombócot úgy készíthetjük, hogy egy rész árpakását sós vízben kellő keménységű pépes formára főzünk és azután kihagyjuk hűlni, — s azután két és fél rész sertés- vagy marha, avagy baromfi vért adunk hozzá, majd egy kevés szeletekre vágott szalonnát, finomra vágott vöröshagymát, kevés majoránát, jól összetört gyömbért és egy kis sót és annyi rozslisztet adunk hozzá, hogy a keverékből kenyértésztához hasonló masszát gyurhassunk. Az így kidagasztott masszából lisztes kézzel gombócokat formálunk, a mit azután lobogó sós vízben kifőzünk. A gombócot azonban ne gyorsan, hanem lehetőleg lassan főzzük ki és egyszerre ne főzzük egy fazékban sokat, mert főzés közben a gombóc megdagad s főve kétakkora lesz, mint mielőtt a forró vízbe dobtuk. Hogy mikor főtt ki, azt úgy tudjuk meg, hogy egy kötőtűvel beleszurunk és ha már a gombócból nem szívárogi ki vér, akkor meg van főve, a mikor is a vízből habzókanállal kiszedjük és kihűlés céljából vágódeszkára tesszük. A kihűlt gombócokat szeljük fel ujnyi vastag szeletekre és egy lábasban forró vajban süssük ki. Így azután élvezhető jóízű edeld, a mely vérszegényeknek, gyengéknek és idegeseknek rendkívül tápláló és erősítő tápszert képez. Kiváló jó és tápláló edeld a vérhurka is, a mit szinte csak melegen lehet ajánlani. A vértápszertől a vérszegények és rekonvalescensek sokkal hamarabb jönnek helyre, mint a vastartalmu tápszerektől, a melyek drágábbak, nem oly izesek és nem is olyan táplálók.

A mai háborus világban s a nagy drágaság mellett fordítsunk tehát figyelmet a vérré is és ne hagyjuk ezt az értékes tápszert kárba veszni.

Gyapjutermeles Ausztráliában. Az 1913. és 1914. évi termelési időszakban Ausztráliában és Új-Zélandban 109,692.264 juhot (beleértve a bárányokat is) nyírtak meg, a melyek fejenként 3569 kg. gyapjút adtak szemben az 1912—1913-ban elért 3175 kg.-mal. A gyapju eladásából befolyt jövedelem körülbelül 8 frankot tett ki fejenként, tehát összesen körülbelül 880 millió frankot. A kivitt és a belföldi ipar által felhasznált gyapju összmenyisége 2,639 280 bálra rogt. A bálonkénti átlagár 334 frankot tett ki és eladásra került Ausztráliában és Új-Zélandban 1,968.578 bál, míg tíz évvel ezelőtt csupán 837,497 bál volt az eladott mennyiség. A gyapju árának emelkedése az utolsó évtizedben 160%-ot tett ki.

HIREK.

Gyászhir. A hazai mezőgazdasági kísérlet-ügyet gyász érte. Jancsó Béla az Országos M. Kir. Növénytermelési Állomás adjunktusa, mint tartalékos hadapród, az északi harcztéren Machow mellett hősi halált halt. A mezőgazdasági tudomány hivatott művelőjét veszítettük el benne, a ki lapjainkban és egyéb szaklapokban megjelent értékes tanulmányai s az OMGE növénytermelési szakosztályi gyűlésein tartott előadásai révén a gazdaközönség széles körében ismertté tette nevét. Nyugodjék békében!

Kinevezések a földművelésügyi minisztérium számvevőségénél. A földművelésügyi miniszter a számvevőségek tisztái személyzetének egyesített létszámában

Jamnitzky Antal és Thuránzky Béla főerdőszámtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőszámtanácsosokat valóságos főerdőszámtanácsosokká, Kovács András számtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőszámtanácsosokat valóságos erdőszámtanácsossá, Remeschberger Gusztav, Pollák Béla és Tichy Vilmos számtanácsosi címmel és jelleggel felruházott számtanőrököt valóságos számtanőrökévé továbbá Wimmer József és Viczenik Nándor számtanőrököt számtanőrökévé, Tessényi Károly és Inkei Odón erdőszámtanőrököt erdőszámtanőrökévé, dr. Abaffy György számtanőrökévé, dr. Zacher Emil, Hugvecz Vilmos és Kovács Artur erdőszámtanőrökévé, Tétsi István, Sissovich Lajos és Bóta Szilárd számtanőrökévé, számtanőrökévé, Papp Tamás fizetéstelen számtanőrökévé valóságos erdőszámtanőrökévé, Szépligeti Viktor, Glasz Lajos, Csoma Dezső, Mészáros György és Galambos Mihály fizetéstelen számtanőrökévé valóságos számtanőrökévé, dr. Ország Sándor, Héczey Pál, Heincz István, Schleimer Rikárd, Borovszky Béla, Plathy Imre, Papay Ferenc és Mándoki Ernő díjtalan számtanőrökévé, valamint Ibrer Géza számvevőségi szakdíjnokot ideiglenes minőségű fizetéstelen számtanőrökévé, Berényi Ernő, Liebenritt János, Lehoczky Zoltán, Csemiczky Gyula, Csiba János, Balog József, Fazekas Kálmán és Vay Lajos számvevőségi szakdíjnokokat ideiglenes minőségű díjtalan számtanőrökévé, dr. Schröder József és Vállas Lajos fizetéstelen számtanőrökévé pedig valóságos számtanőrökévé nevezte ki.

A fogatok megváltása. A vezető gazdasági szervezetek a fogatok megváltási árának kifizetése tekintetében erős akcióba léptek, a minek most már meg lesz a teljes sikere. A váltásdíjak kifizetése ugyanis már folyamatban van, eddig már harminczhárom millió koronát meghaladó összeget fizettek ki ezen a czímen. Ha egyes vidékeken még nem történt meg a fizetés, illetékes helyen ezt annak kell tulajdonítani, hogy a közigazgatási közegek, főszolgabírák, polgármesterek a szükséges munkálatokat nem küldötték be, illetőleg a munkálatok hiányait kellő időben nem pótolták.

Kétszersült lovak számára. Hosszu kísérletezés után most sikerült egy olyan preparátumot feltalálni, a mely — állítólag — majdnem teljesen pótolni fogja a takarmányt. Ez a takarmánytermény lóalác név alatt fog a napokban forgalomba kerülni. Az új takarmány nyolcz különféle tápanyagot tartalmaz, melyek mindegyike elsőrendű tápszer és a mellett az az előnye is megvan, hogy csaknem minden háziállat szívesen eszi. A takarmány keverési és készítési módszere egészen új és Ausztria-Magyarország részére szabadalmazva is van. A hozzáértők a találmányról igen kedvezően nyilatkoznak, mint a mely hivatva lesz megszüntetni a mostani takarmányhiányt.

A marhahus maximális ára a vidéken. Aranyosmarót város hatósága ma az elsőrendű marhahus árát 1 K 60 fill.-ben állapította meg. Ez a legolcsóbb hus-ár az országban. A maximális árról szóló rendelet betartására szigoruan örködnek. Egy mézáróst, a ki két koronáért adta el a marhahus kilogrammját, 100 K pénzbírságra ítélték. Csak az a baj, hogy nincs több Aranyosmarót hazánkban.

Jelentés a tejpiacszóról. A tej termelése mindnagyobb nehézségbe ütközik. A termelő gazdák képtelenek a malmoktól korpát kapni. Az a föltevés, hogy a tengeri örlésével kapcsolatosan nagyobb mennyiségű tengerikorpát bocsátanak a tejtermel gazdák rendelkezésére, nem vált be, mert a termelő gazdák tengerikorpát sem képesek a malmoktól szerezni. A tejtermelés csökkenésének oka továbbá, hogy most már nagymennyiségű tehén is eladásra kerül. A tavaszi melegebb napok beköszöntével a vasuti szállítás nehézsége következtében mind nagyobb mennyiségű tej fog megsavanyodni s ez a körülmény szintén hozzájárul a tejhiány növekedéséhez. Épp ez utóbbi körülményre tekintettel néhány nap előtt a szakkörök bevonásával értekezlet volt a kereskedelmi minisztériumban, a melyen elhatározták, hogy egy bizonyos zónántuli állomásról kizáróan a tejszállítás lebonyolítására hűtőkocsik fognak közlekedni. A kocsik jelelésének költségét a címzett tartozik viselni. Egyeseknek ama kérése, hogy a tejnek még nagyobb részét szállítsák hűtőkocsikban, nem volt teljesíthető, miután az államvasutól oly nagy mennyiségű hűtőkocsi fölött ezidőszerint nem rendelkeznek. A termelés, valamint a forgalombahozatal költségének állandó növekedése vontatja maga után a tej árának megdrágulását, a mi 15-én el is következett. Az eddigi ár 4 fillérral drágult.

A wieni husbehozatal. Wienből írják: A nagyvágóhid-részvénytársaság külön engedéllyel megkísérelte állatoknak és husnak a külföldről történendő behozatalt. Mostanában érkezett ide az első szállítmány német sortés és

egy további szállítmány valószínűleg a napokban fog ide megérkezni. Jelezték már továbbá a dániai első marhahuszállítmányt, a mely egyelőre tíz vagonra szóló rendelés.

Hatósági bárányhus. Szatmárról írják: Tankóczy Gyula főkapitány a hushiány és a hus drágasága ellen olyként igyekszik felvenni a harcot, hogy az erdői uradalomból nagyobb mennyiségű bárányt vásárolt, melyet élő és tiszta sulyban bocsájt a közönség rendelkezésére. Az élsúlybani eladás a vásártéren, a tiszta sulybani eladás pedig az iparos otthon épületében levő bolthelyiségben történik, a mit az árak feltüntetésével külön hirdetőmennyben hozott a rendőrfőkapitány a város közönségének tudomására. Tessék ezt a többi városoknak is követni.

Száz perccel lett drágább a disznózsír. Most jubileumot ülhetnek a zsirkereskedők, a disznózsír ára a háboru kitörése óta éppen száz perccel drágult. A háboru kitörésekor 2-20 korona és 2-50 korona között ingadozott a disznózsír ára, mely a mai árjegyzések szerint 100 kg.-kint elérte az 500 koronát. A Hitelbank zsír- és szalonnaosztálya 80 kilós hordókban 5 koronás alapárban árulja a zsírt. Persze, míg a kereskedők utján a fogyasztók kezéhez jut a 100%-kal drágult disznózsír, utközben megint magasabb lesz az ára. A zsírneműek vámjának ideiglenes felfüggesztése — mint az elmondottakból látható — eddig nem sokat használt.

Tengerit kérnek a szegedi sertéshizlalók. A Szegedi Lloyd Társulat fölterjesztett intézett a kereskedelmi miniszterhez, melyben előadja, hogy a sertéshizlalók nem jutnak tengerihez. A sertéshizlalók nem képesek a hizlalás alatt levő sertéseket rendszeresen hizlalni. A hizlalás alatt levő sertéseknek rögtöni levágása vagyoni romlását okozza az illető sertéshizlalóknak, egyben a közvagyonnak nem csekélyebb romlását vonná maga után. Mindezeknek tekintetbevételevel kéri, hogy az állam által rekvirált készletből a hizlalás alatt levő 5000 sertés ellátására a szegedi sertéshizlalók céljára hónaponként 5000 q tengerit utalványozzának. A feliratot Olbláh Lipót elnök és Vermes Zsigmond titkár írták alá.

Az állati betegségek összegezése április hó 4-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest			
	közesség	udvar	t	b	b	kevesebb
Lépfene	67	67	1	1	—	—
Veszétség	212	264	3	2	—	—
Takonykór	27	28	4	3	—	—
Ragadós száj- és körmőfájás	309	1904	—	—	9	34
Juhhimlő	2	2	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	15	38	1	9	—	—
Rühkór	292	665	8	—	—	13
Bivalyvész	1	1	—	—	1	1
Sertésorbáncz	16	24	2	2	—	—
Sertésvész	138	284	—	—	—	8

Lapjaink 13. számában „A vágó állatok termékeinek nagymennyiségű felhasználása,“ című cikk ezen mondata: „Ma igazán tékozlás megy végbe ezen vágóhídi melléktermékekkel, még csak ipari célokra is alig használják“. A vidéki vágóhidakra vonatkozik, mert hisz tudvalevőleg a fővárosi vágóhid összes vére ipari célokra lesz felhasználva, többek között a lukullus vértakarmány készítéséhez, a mit még ausztria részére is szállítanak.

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.

Uri Rezső bizományos, VIII. Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. április 6.

Ár élsúlyban 4% engedély.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	170—190
"	100—120 "	190—210
"	120—160 "	210—230
"	160—200 "	230—250
Vészen át nem ment	160—100 "	150—170
"	100—120 "	170—190
"	120—160 "	190—210
"	160—200 "	210—230

Irányzat szilárd.

Felolós főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

zés daczára sem fejlődnek jól a füvek és ha azok nem bírnak kellő táperővel, vagyis bármennyit egyék belőle az állat, nem gyarapszik tőle. Van egy hosszabb ideig ható pfosfortrágyánk is, a thomassalak, mely szinte 3 évig érvényesíti erejét, de ezt csak ósszel tanácsos a legelőn elhinteni. Az istállótrágya és komposzt-elhíntés is őszi munka, arról majd akkor beszélünk.

Ezzel a legelő tavaszi munkáit nagyrészt le-tárgyaltuk s miután a számunkra kijelölt hely-lyel is fogytán vagyunk, azzal zárjuk le mai cikkünket, hogy a jövő hóban elmondjuk, mi-ként legeltesünk a legelőn; addig is kívánom, hogy Magyarország minden legelője jó legyen kora tavasztól késő őszig.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. B) osztályu népfölkelő szabad-ságolása.

Jelenleg 41 éves népfölkelőszemleköteles B) osztályu vagyok s bátorkodom t. gazdatársaim-at aziránt megkeresni, hogy alkalmasnak ta-lálhatásom esetén nem részesülhetnék-e azon kedvezményben, hogy a tényleges szolgálat alól felmentessem, vagy ha ezt nem is, legalább a bevonulás elhalasztását aratás utánig.

Egy népies mintagazdaság-tulajdonos.

Kérdés. Hangyák irtása.

Gyümölcsfáim állandóan tele vannak han-gyákkal s ezek a legszebb gyümölcsöket teszik tönkre. Hogy lehetne őket kiirtani? S. A.

Felelet. Oltóviasz című kérdésre.

1. Ha arra a kérdésre kell egyenes választ adni, hogy a hidegen vagy a melegen folyó oltóviasz jobb-e, én az elsőbbséget kétségtelenül az utób-binak adom, mert a melegen folyó viasszal sokkal tökéletesebb munkát lehet végezni. Sokkal könnyebben kenhető, biztosabban tapad, jobban zár s hamarabb merevedik. A kész munka is szebben néz ki. Viszont igaz, hogy ezt folyton melegít-getni kell, de ehhez igen célirányos melegítő készülékeket lehet olcsó pénzen beszerezni. Sőt sokáig folyékony marad a viasz akkor is, ha azt edényestől meleg vízbe állítjuk. Ezzel szemben a hidegen folyó oltóviasz használatra mindenkor azonnal készen van s nem kell a melegítéssel bibelődni. Mindegyikre van számtalan előírás. A melegen folyó viasz a következőleg készül (Christ féle) 2 rész sárgaviaszt és 1 rész gyantát enyhe tűzön felolvasztunk s ezután 1 rész vastag terpentint adunk hozzá s ezt összeolvasztjuk vele. Hidegen folyó oltóviasz a következő alkat-részekből áll: 1 rész gyanta, $\frac{1}{8}$ rész sárgaviasz 2 evőkanálnyi terpentint s $\frac{1}{4}$ rész borszesz. Először a gyantát olvasztjuk föl, azután tesszük bele a viaszt, majd a terpentint s ezután hűlni hagyjuk s a borszeszt langyos állapotban kever-jük hozzá. Balogh Bálint.

2. Az oltóviasz vagy helyesebb elnevezéssel oltókenőcs készítésének több összetétel szerint járnak el. A készítési mód csaknem egy. Attól függ, hogy a készített oltókenőcs rövidebb időn belül el fogy-e vagy pedig hosszabb időre — esetleg évekre — látjuk-e el magunkat azzal? Azt is figyelembe kell venni, hogy nagyobb mennyiségre van-e egy-egy alkalomra szüksé-günk, vagy pedig csak 1—2 kgr.-ra? A szerint használunk hidegen- vagy melegen folyó oltó-kenőcsöt.

Igen egyszerű és jó kenőcsöt készíthetünk, ha 60 súly rész tiszta fenyőgyantát (colophoniumot) 20 súly rész faggyúval összeolvasztunk lassu tűz felett s e félig kihűlt tömeghez 20 súly rész elő-melegített 90%-os den. szeszt öntünk. Ha a massa sűrű, még tehetünk bele szeszt. Kihűlés után üres festékesdobozba tesszük, a fedőt jól rászorítjuk, mely esetben a légmentesen elzárt kenőcs évek múlva is használható. Ha kemény, kissé felmelegítjük, és szesszel szükség szerint felhígítjuk. Használatkor semmit sem kell tenni vele, mint legfeljebb az imént elmondottakat.

Melegen folyó oltókenőcshez 2 rész viaszt és 1 rész gyantát felolvasztunk s e keverékhez 1 rész vastag terpentint öntünk. Ez utóbbi kenőcs csak meleg állapotban használható, miért is víz-fürdős edényben kell tartanunk s alatta mind-addig tüzet szítani, amíg a kenőcsöt használni akarjuk. Igen kis üzemenknél e vízfürdős tartó-edény nem fizetődik ki, miért is inkább a hidegen folyó kenőcs használatát ajánlhatom.

A Gaucher-féle hidegen használható kenőcs a következő módon készül: elég nagy edényben megolvasztunk 600 gr. gyantát, utána 50 gr.

fekete szurkot, 35 gr. faggyút végül 50 gr. viaszt. Ha teljesen elolvadt e négy alkotórész, akkor apránként, keverés közben beleteszünk 70 gr. szitált fahamut és 5 gr. piros occker porfestéket. Mig mindez történik, egy másik edény meleg-vízben, dugó nélküli üvegben előmelegítünk 200 gr. 90%-os den. szeszt. A megolvasztott gyantát stb.-it levesszük a tűzről, félig lehűlni hagyjuk s azután gyors és egyenletes keverés közben hozzáöntjük a szeszt. Ha a kenőcs a kelleténél hidegebb volt, a kenőcs vastag lesz és a szesszel nehezen keverődik. Ilyenkor pár percze vissza állítjuk a tűzre és újra felmele-gítjük.

Minden fajta oltókenőcs készítésénél a követ-kezőkre kell ügyelni:

1. Lehetőleg nyílt tűzön olvasszuk fel a gyantát és egyéb alkatrészeket. Biztonság okából tartunk kéznél vizes zsákot vagy más rongyot és ezzel fojtsuk el a tüzet, amely keletkezhet ha a láng felcsap az olvadó gyantába, vagy ha a kis edényből kifut a gyanta.

2. Lassu és egyenletes tűzön készítsük a kenőcsöt.

3. Az edény legalább $2\frac{1}{2}$ -szer nagyobb legyen, mint amennyi a készítendő mennyiség befoga-dására szükséges; mert a szesz hozzáöntésekor a massa erős forrásnak indul és sok kifuthat az edényből.

A melegen folyó oltókenőcs azért gazdasá-gosabb, mert a víznél valamivel sűrűbb állo-mányu langyos kenőcs ecsettel vékonyabban kenhető a sebre, míg a hidegen folyó kenőcsből — sűrűbb is lévén — több pocsékolódik el, ami nagy üzemnél észrevehető kiadást jelent.

Aki nem akar maga vésződni az oltókenőcs készítésével, az magkereskedő útján ilyen ké-szen is vásárolhat. Legjobban a Gáspár-féle magyar — és a L'homme Lefort-féle francia gyártmányu kenőcs vált be. Természetesen e két utóbbi lényegesen drágább, mint a saját készítésű. Ferenczi Endre.

Kisebb szakközlemények.

A világ buzatermése. Angol statisztikai szaklap a következő becslést hozza a világ buzaterméséről millió quarterben (egy quarter = 218 kiló):

	1914	1913
Franciaország	38 000	38.899
Oroszország	100.860	121.893
Magyarország	16.666	20.647
Ausztria	7.300	7.791
Olaszország	21.212	26.842
Németország	18.077	21.504
Spanyolorsz. és Port.	16.362	15.071
Nagybritannia	7.815	7.086
Románia	5.826	10.316
Bulgária	5.750	7.590
Belgium	1.750	1.883
Németalföld	0.673	0.650
Svédország	0.962	1.168
Többi Európa	3.144	3.543
Összes Európa	244.397	284.883
Amerika	158.775	143.030
Ázsia	44.727	50.882
Afrika	8.211	10.415
Ausztrália	3.500	13.527
Főösszeg	459.610	502.677

A kenyérfogyasztás statisztikája. Az Északamerikai Egyesült-Államok mezőgazda-sági departementje által kiadott „Crop Repor-ter“ érdekes adatokat szolgáltat arról, hogy az összes államok lakossága mennyi kenyérmagvat fogyasztott az utolsó tíz esztendőben. A kenyér-magfogyasztás világstatisztikája a következő fejenként és hektoliterekben: Kanada 3.4255, Belgium 3.0162, Franciaország 2.8709, Spanyolország 2.2167, Nagybritannia 2.1804, Svájc 2.1804, Ausztrália 1.9987, Olaszország 1.9624, Északam. Egy.-Államok 1.9260, Uruguay 1.9269, Argentina 1.8897, Bulgária 1.8170, Ausztria és Magyarország 1.5626, Németalföld 1.5623, Románia 1.4536, Dánia 1.2719, Chile 1.2356, Németország 1.1629, Oroszország 0.9812, Szerbia 0.9085, Svédország 0.9085, Egyiptom 0.9085, Portugália 0.6541, Brit India 0.2907, Mexico 0.2907, Japán 0.1817. Kitűnik ebből az össze-állításból, hogy a kettős monarchia lakossága átlagban mintegy negyven százalékkal több kenyérmagvat fogyaszt, mint a Németbirodalom, hogy továbbá mind Nagybritannianak, mind pedig Franciaországnak lakossága aránytalanul

többet használ el, mint a kettős monarchia. Oroszország ellenben jóval kevesebbel beéri, mint Németország.

HIREK.

A mezőgazdasági munka és a vasár-napi munkaszünet. A kereskedelemügyi miniszter tudvalevően már a háboru kezdetén fölfüggesztette az ipari munka vasárnapi munká-szünetéről szóló törvény intézkedését. A felfüg-gesztő rendelet intézkedései a mezőgazdasági munkára ugyan nem terjednek ki, mert erről az 1891. évi XIII. t.-cz. sem intézkedik, de nem szorul bizonyításra, hogy a tavaszi és nyári szor-gos munkálatok idejére éppen olyan megokolt lenne jelenleg a mezőgazdasági munka vasár-napi kötelező szünetelésének felfüggesztése, mint a hogyan ez az ipari és kereskedelmi tevé-kenység terén szükségessé vált. Miután most összes alkotó-elemeivel az egész országra fönn-áll a cselédtörvényben megemlített halaszthatatlan szükség és a fenyegető kár esete, az Orszá-gos Magyar Gazdasági Egyesület tanácsa elhatá-rozta, hogy sürgősen felkéri a kormányt, hogy a vasárnapi munka korlátozására a mezőgazda-ságban a most érvényes törvényes intézkedést függesse föl a háboru tartamára, természetesen a nélkülözhetetlen, erőtgűjtő pihenő idő bizto-sításával. Kéri továbbá az O. M. G. E. a pénzügy-minisztertől a korcsmák vasárnapi zárvatartásá-nak elrendelését, továbbá megkeresi a bevett egyházak főpapjait olyan rendelkezés kibocsá-tására, a mely a vasárnapi és ünnepi isteni tisz-teletek időpontját lehetőleg oly módon szabná meg, hogy a vallásos kötelességek gyakorlása minél kevesebb időt vonjon el a termelőmunkára szükséges időből.

Tisza kijelentései az ausztriai liszt-szükségletéről. Tisza István gróf miniszter-elnöknek az Ausztria részére a liszt- és gabona-szállításról tett kijelentéseiről a «Reichspost» a következőket írja:

Tisza gróf szavai értékes megnyugvást jelentenek. Így cselekednek a mi katonáink a kárpáti hegye-ken. Nemesak a mi koronatarományainkért harcol-nak ők, hanem Magyarorszáért is. Az ellenséges támadások megállításával nemcsak a magunk győ-zelmét vívjuk ki, hanem Magyarorszáért is; viszont a mi kudarcunk Magyarország szerencsétlensége is lenne. Annnyira egybe vagyunk kapcsolva, hogy min-denben meg kell osztanunk a sorsunkat. Ilyformán önmagáról gondoskodik Magyarország, mikor test-veiesen megosztja velünk a kenyéret. Most azután igazolódik be, hogy nekünk osztrákoknak igazunk volt, a mikor békeidőben a magyar mezőgazdaságot, a közös vámrendszerrel megvédeni segítettünk, mert vevői akartunk lenni egy teljesítőképés magyar mező-gazdaságnak, méltányos, hogy most a háboruban sem fedkezünk meg arról Magyarország. Minden-nél jobban bizonyítja ez a világháboru, hogy az egyes az ellenségek martaléka, a szolidaritás és az állami és természetes kötelekkel egybekapcsoltak hűsége pedig a legfőbb jó. Ha győzni akarunk, szo-lidarisáknak kell lennünk a kiéneztetés elleni véde-kezésben.

Darányi a háborus mezőgazdaságról. Darányi Ignác a «Gazdaszövetség»-ben hosz-szabb cikkben foglalkozik a magyar mezőgazda-ságnak a háboruval összefüggő kérdéseivel. Megállapítja mindenekelőtt, mily nagy részét viselik a háboru által igénybevett áldozatoknak a földművelőosztály és beszél ezek pótlásáról. A requirálásokról szólva, hangsúlyozza, ha az em-beri élelmezés szempontjából akár a tengeri egy résztét, akár az ökörállomány egy részét kell el-venni a gazdától, történjék ez egyenletesen, ará-nyosan, igazságosan, meghatározott százalék szerint. Az itthon maradt munkabíró férfiak nem vonhatják ki magukat a kaszálás s kivált az ara-tás életbevágó munkája alól. A ki nem szerződik aratónak, az menjen a harcztérre katonai mun-kásnak, vagy rendeltessék ki hatóságilag meg-határozott térítvényvel közérő gyanánt aratási munkákra. Ezekben a nagy időkben sok olyan munkát, amit eddig férfiak végeztek, a nőknek kell elvégezni és amit a nők végeztek, az a munka nem csekély részben a fiatalságra és a gyermekekre néz. A kishitűsége s kétségbeesése semmi ok nincs, de annak, hogy megállhassunk és megfeleljünk a hozzánk kötött várakozások-nak, előfeltételei vannak és ezekre nyíltan rá kell mutatni. Egy ilyen előfeltétel az, a minek hiánya a mult évben sok baj forrása volt, hogy tisztán lássunk, mihelyt a cséplés befejeztetett, mert a szükséglet és a fedezet ismerete nélkül egy biztos lépést tenni nem lehet. Másik előfel-tétele a gazdasági küzdelem győzelmének, hogy háborus forgalmi politikának intézése más ala-pokra helyeztessék. Cikkét ezzel végzi: «Be kell látni, hogy az állam nem segíthet mindenkin,

minden bajra orvosságot nem nyújthat azonnal, de az államtól viszont azt kérjük, minden tervezett inlézkedését mindenekelőtt és mindenek felett abból a szempontból bírálja meg, hogy annak végrehajtását lehet-e biztosítani? A mit az állam meg fog ígérni, az legyen szentírás és a mi akciót kezdeményez, arról legyen meg a biztosíték, hogy az nem fog papiroson maradni. Így lehet fenntartani gazdaközönségünkben a hitet és bizalmat, már pedig a bizalom gazdasági küzdelmünkben fele győzelmet jelent. Mindenkor veszélyes dolog népünk lelkében a mérhetlen tényezőket figyelmen kívül hagyni, kétszeresen és háromszorosan veszélyes volna ez a jelen nagyidőkben. A bizalom fenntartása és erősítése, mindnyájunknak legerősebb vára».

A liszt, tengeri és korpa maximális ára. A hivatalos lap a kormány több rendeletét közli a lisztnek új keveréséről és maximális áráiról. A kormány 1113—1915. M. E. sz. rendelete a közfogyasztásra szánt buza, rozs, árpa és tengeri liszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról szól. A rendelet újból szabályozza, hogy milyen fajta lisztet szabad forgalomba hozni és erre vonatkozólag a következőket rendeli: Lisztkérdés. A búzát oly malmokban, amelyekben többféle lisztminőségeket állítanak elő, az egynemű korpa és hulladék elvonása után, annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállítani tilos, 87 százalékra kell kiörölni és abból legfeljebb a következő háromfajta lisztet szabad előállítani: 1. finom, azaz a régi típusu nullásliszt minőségének megfelelő tézslisztet, avagy e helyett — esetleg részben is — darát, a megörlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának legfeljebb 7 százaléká erejéig; 2. főzölisztet, mely nem durvább a régi típusu 2-es számmal jelzett lisztnél, a megörlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának további legfeljebb 20 százaléká erejéig; 3. egyfajta kenyérlisztet oly minőségben, hogy az 1., 2. és 3. pontban megjelölt lisztfajták együttesen a megörlés alá vett gabonamennyiség összsúlyának 87 százalékát adják. Olyan malomvállalatok, amelyek csak egy minőségű lisztet állítanak elő (sima őrlés), kötelesek a búzát 90 százalékra kiörölni. (2 §.) A rozsából a megörölt mennyiség 88 százalékának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani. (3 §.) A 2. §. 1. bekezdésének 2. és 3. pontjában és utolsó bekezdésében meghatározott búzalisztet, valamint a 3. §-ban meghatározott rozslisztet csakis a következő lisztpótló anyagok valamelyikével a következő arány szerint keverve szabad forgalomba hozni és pedig: 1. a 2. §. 1. bekezdésének 2. pontjában meghatározott főzölisztet az előállítandó lisztkeverék összsúlymennyiségének 50 százalékát tevő árpa- vagy tengeriliszttel, de nem a kettővel együtt, keverve; 2. a 2. §. 1. bekezdésének 3. pontjában meghatározott búzakenyérlisztet és az ugyane §. utolsó bekezdésében meghatározott sima őrlésű búzalisztet, valamint a 3. §-ban meghatározott rozslisztet választás szerint az előállítandó lisztkeverék összsúlymennyiségének teljes 70, vagy teljes 80 százalékáig lisztpótló anyagokkal (árpa- vagy tengeriliszt) keverve oly módon, hogy a lisztkeveréknek legalább ötven százaléka tengerilisztet kell tartalmaznia. Árpalisztet tisztán forgalomba hozni tilos. A tengeriből a megörölt mennyiség nyolcvanhét százalékának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállítani. A vámörölő malmok búzát vagy rozst őrlésre csak úgy fogadhatnak el, ha egyidejűleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit ad be az illető fél őrlés végett. **A tengeri és liszt ára.** Az új rendelet szerint a tengeri maximális ára tiszta súlyban huszonhat korona lesz. A cinquantin tengeri legmagasabb ára huszonnyolcvan korona. A lisztárakat a rendelet a következőképp módosítja: 1. A búzából előállított finom tézslisztnél és daránál az az ár, mely 96 százalékkal, 2. a búzából előállított főzölisztnél az az ár, amely 61 százalékkal, 3. a búzából előállított kenyérlisztnél az az ár, amely 9 százalékkal, 4. búzából előállított egynemű (simaörlésű) lisztnél az az ár, amely 16 százalékkal, 6. árpalisztnél az az ár, amely 48 százalékkal magasabb, mint a megfelelő nyersanyagának az illető járás vagy város területére nézve métermázsánként megállapított legmagasabb ára. Mindennemű tengeriből, tehát cinquantin tengeriből is előállított őrléménynél — a korpát kivéve — a követelhető legmagasabb ár az az ár lesz, mely 1915. évi április hóban 34 százalékkal, május hóban és a rákövetkező hónapokban pedig 28 százalékkal magasabb, mint a ten-

gerinek, de nem a cinquantinnak, a fölmerülő szállítási költségeket is magában foglaló helyi beszerzési ára. A tengeri lisztnek ezt a legmagasabb árát törvényhatóságoként alkotott ármegeállító-bizottságok határozzák meg. Az új rendelet legérdekesebb intézkedése, hogy ezentul nemcsak azokat fogják megbüntetni, akik maximális árakon felül adnak el, hanem azokat is, a kik maximális áron felül vásárolnak lisztet. **A korpa ára.** A kormányrendelet szerint a malomvállalatok a rendelet életbelépése után végzett mindennemű őrlésből származó korpát következő árakon kötelesek forgalomba bocsátani: Buza-, rozs- és árpakorpa 17 korona, tengerikorpa 10 korona. Ez az ár magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is. A katonai czélokra végzett őrlésre ez a rendelet nem vonatkozik. Egy másik rendeletben a kormány kötelezi a malomvállalatokat, hogy április elsején megelévő korpákészleteiket április hó 8-ig a kereskedelmi minisztériumnak bejelentésük.

A kukoriczaliszt soronkívüli szállítása. Az államvasutak igazgatósága a vasuti üzletszabályzat 67. szakaszának 5-ik bekezdésében foglalt határozomány alapján a Vasuti és Közlekedési Közlöny 1914. november 20-án megjelent 129. számában a friss tengerinek soronkívüli szállítására elrendelt intézkedést a szállításra kerülő tengerilisztre és tengeriliszttel kevert (kenyér-) lisztre további visszavonásig szintén életbeléptette.

Vetőmagvak beszerzése. A földmívelésügyi minisztérium által beszerzett és a magyar mezőgazdák szövetkezete által árusított vetőmagokra szóló jelentkezés határideje már letelt. Ennek dacára a földmívelésügyi miniszter megengedte, hogy tengerire, a míg a készlet tart, a magyar mezőgazdák szövetkezete a még ezután beérkező jelentkezéseket is figyelembe vegye, de az ezután megrendelendő tengeri árát függetlenül annak fajtájától, zsákostól együtt métermázsánként harmincz koronában állapította meg.

A személyes szolgáltatások és a közérő kirendelése. Több törvényhatóság felhatalmazást kért a földmívelésügyi minisztertől arra, hogy szükség esetén a lakosságot személyes szolgáltatás teljesítésére kötelezhesse a közérőt kirendelhesse. A földmívelésügyi miniszter a felhatalmazást megadta a személyes szolgálatok és szolgáltatások igénybevétele tekintetében az 1914. L. t.-cz. 5. szakaszában megállapított szabályokon felül a következőket állapította meg:

1. A szolgáltatások alól mentesek azok, a kik hadiszolgáltatást teljesítenek, vagy a ki akár a maga gazdaságában, akár más gazdaságában gazdasági munkát tényleg végez. 2. A személyes szolgálatok és egyéb szolgáltatások igénybevétele csak olyan munka elvégzése rendelhető el, amelyre nézve megállapítható, hogy azt a munkát az ingatlan tulajdonosa nem volt képes és nem is képes másként elvégezni. 3. Az elvégzendő munka tervszerűen mindazon helyeken, ahol a munka másként semmi esetre sem végezhető el, a megfelelő sorrendben arányosan végeztessék el. 4. A személyes szolgálatok igénybevétele csak akkor van helye, ha az elvégzendő közérőkü munkát tervezetét és sorrendjét a községi gazdasági bizottság vagy az előjáróság meghallgatása után a járási főszolgabíró (polgármester) jóváhagyta. 5. A közérő kirendelését úgy kell foganatosítani, mint ahogyan eddig a közmunka teljesítésére való felhívás történt és az érdekelteket figyelmeztetni kell arra, hogy a ki a felhívásnak meg nem felel, büntetés alá esik a hatóság karhatalmat is alkalmazhat. 6. Minden személyes szolgálat és egyéb szolgáltatás teljesítéséért napszám szerint vagy szakmány szerint térítés czinén 20 százalékkal (egyötöd) több díj illeti meg a személyes szolgálatot, vagy szolgáltatást teljesítőt, mint amennyi abban a községben ugyanolyan munkának napszám szerint vagy szakmány szerint számított díjazása a mult esztendő folyamán hasonló évszakban átlagban volt. 7. A térítéseket készpénzben kell kifizetni.

A napszám. A mezőgazdasági munka napszámára kezdő foglalkoztatni újabbán a gazdasági közvéleményt. A minap rendeletet közöltünk, a mely általában 20 százalékos béremelést akar érvényesíteni. Most azt az értesítést kapjuk, hogy Békésmegyében akarják a napszámot fix-összegben megállapítani. A gyakorlat természetesen ezt módosíthatja meg, mert hiszen a mostani rendkívüli időben a napszámnak a természet nem lehet kiküszöbölni, hogy pénz helyett természetben kapják meg napszámukat azok, a kik erre ily formában tartanak igényt. A békésmegyei bérmegállapításról a következő tudósítást kaptuk:

A Békésvármegyei Gazdasági Egyesület Beliczey Géza elnöklése alatt tartott igazgatóválasztmányi ülésén tárgyalta a küszöbön álló tavaszi mezőgazdasági munkálatokkal kapcsolatos munkáskérdést. A választmány elfogadta a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének a megállapodásait. A maximális munkabért, a

választmány 1100 négyszögöles holdat véve alapul, a következőleg állapította meg: Tengeri egy kapálás 8 kor., kapálás töltegetés nélkül 8 kor., II. kapálás töltegetéssel 10 kor. Czukorrépa I. kapálás 4 kor., egyelése 20 kor., II. kapálás 8 kor. Mesterséges takarmány kaszálása 4 kor., rét kaszálása 5 kor. Aratás, hordás 12 korona, ebből kaszás 8 kor., marokrakó 4 kor. Cséplés 3 százalék, vagy 4 kor., nők 3 kor. Fogatos munkabérek: Szántás 10 kor., boronálás 2 kor., hengerelés 2 kor., vetés 4 kor. Napszám márczius-áprilisban 2, május-junius 3 kor., augusztus-szeptemberben 3 korona.

Mezőgazdasági intézkedések Németországban. Berlinből írják: A szövetségi tanács minapi ülésében rendeletet fogadott el a takarmányforgalomról, hogy a takarmányárak további emelkedését megakadályozza és hogy a belföldön lévő takarmánykészleteket már a legközelebbi napokban a mezőgazdáknak juttassa. A szövetségi tanács elhatározta továbbá, hogy április 25-től kezdve minden ültetésre szánt burgonya is az élelemre szánt burgonya maximális ára alá tartozzék és csak az a burgonya tekinthető ültetésrevalónak, amelyet a német mezőgazdasági egyesület ilyenek elismer. Ezzel az intézkedéssel segíteni kívának azon a többször hangoztatott sérelmen, hogy élelemre alkalmas burgonyát ültetésre szánt burgonya gyanánt kezelnek. Végül a sütéshez használt liszt keverésére vonatkozólag hozott a szövetségi tanács több rendelkezést.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület Olasz Elemér alelnök vezetésével tartott igazgató választmányi ülésén elhatározta, hogy a dohányárak tiz százalékos áremelkedésével kapcsolatban fölhívja a gazdák figyelmét az ideai dohánytermesztésre. Elhatározta a választmány, hogy a tavaszi vetőmag és a szükséges üres zsákok gyors és soronkívüli leszállítását kéri a kormánytól. Továbbá a haszon- és tenyészállatok abraktakarmánya gyanánt a használati lovaknál 200 kiló zabot és 225 kiló tengerit, a malaczos koczkák malaczára 150 kiló árpát, 150 kiló tengerit, a tenyészbikák részére 300 kiló zabot, a három és négy éves csikók részére 200 kiló zabot hagyjanak a gazdák kezén, a vetőmag mennyiségét pedig a requirálásnál állapítsák meg. Fölrírnak a kormányhoz, hogy Biharban 25,000 hold területű föld van parlagon, bevetetlenül, fölzsántatlanul. Ebből a területből azonban csak egy rész van olyan, mely az idén nincs bevetve. A 25,000 holdból majdnem fele már a mult évben sem volt bevetve. A nagy területből elenyészően csekély az a terület, mely a kisgazdák tulajdona. Legnagyobb része egy grófi és egy nagybirtokos uradalom. A gazdasági felügyelőség erről jelentést is tett Fráter Barnabás alispánnak, a ki nyomban jelentette az esetet a földmívelésügyi miniszternek. Az alispán a parlagon levő földeknek állami kezelésbe való vételét javasolta. Legujabban a földmívelésügyi minisztertől rendelet érkezett a vármegye alispánjához a bevetetlen területek dolgában. A rendelet szerint a bevetetlen földek tulajdonosaitól a földeket az állam veszi át és be is vetteti. Év végén az aratás megtörténte után az összes kiadásokat le fogják vonni s a fölösleget kiadják a tulajdonosnak.

A mezőgazdasági munka Szatmármegyében. Szatmárról jelentik, hogy a Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület Bösörményi Emil dr. elnöklésével tartott igazgatóválasztmányi ülése elhatározta, hogy a vármegye alispánjánál újra megsürgeti a megye gazdasági intéző bizottságainak megalakítását. Intézkedett az igazgatóválasztmány a még elvethető vetőmag beszerzése iránt, valamint foglalkozott a mindinkább érezhető munkás és igaerő hiány következtében teendő intézkedéssel. A választmány távirati uton fordult a földmívelésügyi miniszterhez a még elvethető vetőmagnak a rendelkezésre bocsátásáért. Végül pedig állást foglalt az aratószerveződések ügyében s meghatározta eljárását a hadisegítségét élvező, de a munkát kerüldökkel szemben.

Itélkező bizottságok a czukorrépa-termesztő gazdák és a czukorgyárak vitás kérdéseiben. A czukorrépa-termesztésre vonatkozólag szerződésileg vállalt kötelezettségek teljesítése tárgyában a mult kiadott kormányrendelet úgy intézkedik, hogy az annak értelmében alakított bizottság dönt a felől, hogy ebben az évben a termelő szerződése alapján egyáltalán köteles-e s ha igen, mily nagy területen köteles czukorrépat termelni. Ennek a

rendeletnek a végrehajtásaképpen a földművelésügyi miniszter az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Czukorgyárosok Országos Egyesületének kijelölése alapján répatermesztővidékeknek kinevezte a szakértőket, a kik a következők:

Dunántúli répatermelővidék Elnökök: Gaál Gaszton, Lintner Sándor, Végh Endre, Rupprecht Olivér, Döry Hugó. Gazdák szakértői: Maróty László dr., Gyérey Richárd, Elek Ernő, Mesterházy Ernő, Hannyi József, Jattka Ferencz, Lonkai Armin, Szalay Béla, Csikvándi Ernő, Bánvárt Sándor. Gyárosok szakértői: Otocska Béla, Saári Lajos, Bölönyi Ödön, Széchenyi Bertalan gróf, Kladnigg Alajos, Pammer Gyula, Csermák Hugó, Thim Róbert, Riedinger Károly, Goldschmied József. Alföldi czukorgyáros csoportja: Elnökök: Törley Gyula, Vásárhelyi József, Almágy Imre gróf dr., Beliczay Géza, Gyertyánffy László. Gazdák szakértői: Ringelhan Lajos, Purgly Emil, Bezuk István, Léderer Károly, Ondrus Cirill, Szalay Géza, Récey Miklós, Babarczy Jenő báró, K. Ruffy Pál, Székács Elemér. Gyárosok szakértői: Helm Ottó, Rostóczy Ferencz, Telbach László, Marossy Pál, Martens Czézár, Vertán Adorján, Balassa Tivadar, Pap Géza báró, Hammerstein Richard báró, Sonnenfeld V. Tiszáninnyi répatermelővidék. Elnökök: Juresek Győző, Szomjas Gusztáv, Lukács Gyula, Hegyi Zsigmond, Orosz Zoltán. Gazdák szakértői: Beer Henrik, Haraszthy Oszkár, Horthy Gyula, Kende Zsigmond, Bencsik István, Safáry János, Szilágyi Gusztáv, Szekrényessy Árpád, Tóth Pál, Lipthay Jenő. Gyárosok szakértői: Blanz Jenő, Diószeghy Zoltán, Váradi Szabó János, Sternberg Albert, Pick Sámuel, Kádár Gyula, Jamriska Gyula, Valenta Alfréd, Klein Lajos, Klein Henrik. Északnyugati felvidék A) csoportja: Elnökök: Gülcher Jakab, Jeszenszky Géza, Gerdenich Alajos, Bartal Ferencz, Jókai Géza. Gazdák szakértői: Czobor Béla, Schlesinger Gyula, Friedrich Béla, Sprinzel Ferencz, Glaser Lajos, Popper Emil, Schusster Lajos, Kreutz József, Heim Gyula. Gyárosok szakértői: Lövi S. Jakab, Politzer Mór, Pollák Gyula, Méry Gyula, Lichtenstein Kálmán, Diamant Bernát, Szold József, Pfeffer Oszkár, Neumann Jakab, Löwinger Vilmos dr. Északnyugati felvidék B) csoportja: Elnökök: Gross Hugó, Hajdu István, Eröss Rezső, Baranyay Géza, Mátray Gyula. Gazdák szakértői: Farkas Ferencz, Rudnyánszky János, Feichtinger Sándor, Eiter Gyula, Boróczy László, Emódy József, Rédly Gyula, Elek Henrik, Farkas Géza. Gyárosok szakértői: Skolada Ernő, Lang Bertalan, Ehrenfeld János, Kolisch Mór, Hillavot Ede, Salvender Emil, Haselböck Ferencz, Weber Ferencz, Kohner János báró, Politzer Mór.

A Vöröskereszt a közgazdaság szolgálatában. A katonai parancsnokság a déli harcztéren rendelkezésre álló fuvarokkal szántóvető munkaosztásokat létesített, a mely nagyobb területeken máris megkezdte működését és nagy buzgalommal műveli a földeket. Az új osztag parancsnokságával a katonai vezetés Csúzy Pál országgyűlési képviselőt, a Magyar Vörös Kereszt Egyletnek a harcztéren lévő megbízottját bizta meg.

Védekezés a peronoszpora ellen. A háborus viszonyok következtében beállott rézgáliczhiány és rézgáliczdrágaság a gazdák figyelmét a peronoszporavédekezésnek minél okszerűbben leendő végrehajtására terelte, a mivel kapcsolatban a közönség érdeklődése a rézgálicztartalmu keverékekre és egyéb szurrogatumokra irányult. Ily viszonyok között az Ampelologiai Intézet gondoskodott arról, hogy a közönség kellőképpen tájékoztatva legyen. »Tájékoztató a peronoszpora elleni védőszerkekről« czime a füzetnek, a mely az intézetnél végzett elemzések és kísérletek alapján felsorolja a közforgalomban levő összes peronoszporaellenes szereket, közli ezeknek összetételét és alkalmazási módját, gyakorlati tanácsokat adván a szőlőgazdáknak a védekezés mai nehéz és sok körülményes és óvatosságot igénylő viszonyai között. Az Istvánffy Gyula dr. egyetemi tanár vezetése alatt levő intézet egyszerű levelező-lapon történt kérésre minden érdeklődőnek díjtalanul küldi meg a füzetet.

Katonai gyakorlóterek bevetése. A hadtestparancsnok átiratot intézett a főváros-hoz, amelyben a főváros hozzájárulását kéri, hogy a rákosi és fehér-uti gyakorlótereket, valamint az Andrássy-laktanya mögött elterülő lovaglótérterületet konyhakerti céljaira felhasználhassa. A főváros tanácsa természetesen a legnagyobb készséggel adta hozzájárulását ehhez a kéréshez.

Konyhakertészet a fővárosban. A konyhakerti bizottság a napokban gróf Festetics Géza alpolgármester elnöklése alatt ülést tartott. Ezen az ülésen a bizottság tárgyalta Becsey Antalnak a legutóbbi közgyűlésen beadott indítványát a kenyérpótló magvak széles alapokon történő biztosítása ügyében. Az indítványt illetőleg dr. Márkus Jenő tanácsos tette meg a város-gazdasági ügyosztály előterjesztését. Ismertette a főváros területének jelenlegi felhasználását és ezzel kapcsolatban azokat a konkrét intézkedéseket, melyeket a tanács a közgyűléstől nyert felhatalmazás alapján a parlagon fekvő és kihasználatlan területek konyhakerti megművelése érdekében saját hatáskörében már eddig is megtett. Ezek alapján azt javasolta, hogy amennyiben az indítványozó és a bizottság az ügyosztály által közölt statisztikai adatok és helyi szempontok figyelembevételével az akció kiegészítését vagy kiterjesztését tartaná szükségesnek, erre vonatkozólag adjon konkrét utasításokat, a melyeknek úgy az ügyosztály, mint a tanács töle telhető módon iparkodni fog megfelelni. Az indítvány ügyében hosszabb vita indult meg, a melyben az indítványozón kívül az elnöklő alpolgármester, Angyal Dezső m. kir. kertészeti tanintézeti igazgató, dr. Salgó József, dr. Eulenberg Salamon és Róna Márk vettek részt. A bizottság az ügyosztályllyal egyetértően elhatározta: 1. hogy felkéri a tanácsot, hogy helyszíni felvételek alapján írja össze a főváros határában levő parlagon fekvő földterületeket, 2. azokat a területeket, amelyek magántulajdonban vannak és amelyeket tulajdonosaik erre a célra saját maguk vagy mások által felhasználni nem hajlandók, a háborus intézkedésekről szóló kivételes törvény alapján a kormánytól kérendő felhatalmazás útján erre a célra használatul szerezzék meg; 3. igyekezék a tanács a konyhakerti akcióval foglalkozó különböző kerületi, társadalmi és jótékonyági egyesületekkel olyan megállapodásra jutni, hogy a rendelkezésre álló földterületeket ezek az egyesületek vegyék át ingyenes megművelésre, viszont az egyesületek ezeket a területeket feles gazdaság útján vegyék konyhakerti művelés alá; 4. gondoskodjék a tanács arról, hogy erre a célra megfelelő vetőmagot biztosítson; 5. az egyesületek ezirányú ténykedésében a hatóság járjon kezére az érdekelteknek, különösen a szükséges fogatok és trágyabiztosítások körül; 6. a főváros határában kívül eső szomszédos területeknek ilyen kenyérpótló magvakkal való megművelése érdekében folytatson az esetleges ajánlkozókval vagy érdeklődőkkel tárgyalásokat és 7. gondoskodjék a tanács, hogy a kenyérpótló és egyéb konyhakerti terményeket az országban rendelkezésre álló készletekből és a várható termésekből megfelelő mennyiség lekötése mellett az eddiginél fokozottabb mértékben biztosítson. A bizottság határozatát a pénzügyi bizottság is egyhangulag elfogadta.

A katonai célokra lefoglalt traktorok. A hadicélra lefoglalt és minden kárpótlás nélkül elvitt traktorok árának kiutalására nézve azt az értesítést nyertük, hogy a kinek a katonaság elvitte a traktorát, annak az illetékes hadtestparancsnokság székhelyén lévő katonai parancsnokságnál kell kérelmezni a becsérték kifizetését. Ha ezt megtagadná, orvoslásért táviratilag a földművelésügyi miniszterhez kell fordulni.

Mentesítés a fekete ugartartás kötelezettsége alól. A földművelésügyi miniszter egyik legújabb rendeletében arra hívta fel az ország gazdaközönségét, hogy a rendkívüli idők rendkívüli szükségleteire való tekintettel minden talpalatnyi föld bevetéséről, megmunkálásáról és a termelés céljaira szolgáló hasznosításáról gondoskodjék. Ily viszonyok között az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szükségét látta annak, hogy az ugartartás kérdése rendeletileg szabályoztassék, illetőleg a köz- és a közlelmezés érdekében a fekete ugarnak a folyó gazdasági évben történő gazdasági hasznosítása az esetleg ellenkező magánjogi vagy közbirtokossági megállapodások ideiglenes hatályon kívül helyezésével biztosítottassék oly módon, hogy a fekete ugarnak kijelölt és fenntartott területek a földnek nem zsaroló és élelmiezzikkül szolgáló növény-nyel, például burgonyával, főzelékekkel vagy takarmánypótló növény-nyel leendő bevetése kivételesen megengedtetessék.

A magyar szeszkartell áremelése. Szak-körökből értesítenek bennünket, hogy a magyar szeszszindikátus a finomítvány árát 135 koronáról tíz koronával, 145 koronára emelte föl. Miatán az osztrák szeszkartell minapi áremelése hektoliterenként 20 koronára rug. a helyzet mai

állapotában is megvan a lehetőség az Ausztriából való szeszimport gazdaságos kihasználására.

Áradás Bars megyében. Aranyosmarótról jelentik: A Zsitva áradása érzékeny kárt okoz Bars vármegye őszi vetésében. Az áradás több helyütt kimosta a vetést. A hol a víz lefolyása hamarosan megtörténik, a gazdák tavaszi veteményekkel fogják bevetni földjüket.

A répa kártevők pusztítására tudvalevőleg a chlorbárium az egyedül alkalmas szer, ez is csak akkor, ha idejében nyer alkalmazást. Tekintettel pedig arra a körülményre, hogy a vasuti szállítási nehézségek miatt hetek telnek bele míg a megrendelt áru rendeltetési helyére jut, felhívjuk répatermelőink figyelmét, ne mulasszák el chlorbárium szükségletüket haladéktalanul megrendelni.

Egy világlap a Perocidról. Erről a pompás összetételű anyagról a Neue Freue Presse f. hó 3-iki számában (17-dik oldal) az alábbiakat írja:

„A cs. kir. földművelésügyi minisztériumban lovag Ertl osztályfőnök elnöklése alatt tanácskozás folyt ma, hogy az érzékeny rézgáliczhiány mily eszközökkel küzdhető le. A szaktanácskozásban képviselve voltak az összes állami szakközegek, felügyelőségek, bortermelésiállomások főnökei és az állami növénykísérletező és védelmiállomások vezetői. A minisztérium referense Portele udv. tanácsos melegen javasolja, hogy a hiányzó rézgálicz a kitünően bevált „Perocid“ permetezőanyag pótlandó, mely az ugynevezett ritka földfémek vegyülete és Monazitból gyártják. Portele nagy takarékoságot ajánlott a rézgálicz használata alkalmából és óva inti a termelőket a felesleges pocskolástól és buzdítja a szakközvegeket odahatni, hogy a rézgáliczot felváltva a bevált óvszerekkel, mint például a „Perocid“-dal helyettesítsék.“ A nagykanizsai Schwarz és Tauber-czég a vezérelárusítója a rézgáliczot oly kitünően helyettesítő Perocidnak.

S Z E S Z.

A szeszüzletben e héten is élénk és szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak a legutóbbi szilárd jegyzés szerint zárulnak.

Elkelt finomított szesz finomítottoktól és másodkézből 135—145 K. adózatlanul és 294—304 K. adózva, míg ellenben kisebb tételek 5—10 K. drágábban keltek

Denaturált szesz 140—145 K. kelt el szilárd irányzat mellett,

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről a kontingens nyersszesz ab termelő állomás alig volt ajánlva és néhány kisebb tétel jegyzés szerint, vagy fix árral drágábban kelt el.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 120—130 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva nagyb. 294.——304.— K
» adózatl. nagyb. 135.——145.— »
Denaturált szesz nagyban 140.——145.— »
Kisebb tételek 5—10 kor. drágábban.

NYILTÉR.

(E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

!! HAZAI SZÉRUMKÉSZÍTMÉNYEK !!

T. gazdatársaink figyelmébe ajánljuk a Jenner Pasteur Intézet szérumait és oltóanyagait, a melyek a fertőző betegségek ellenében elismert védelmet nyújtanak. Ezen anyagok:

Lépfene ellen védő és gyógyító célra;
Sertésorbánc " " " " "
Serczegő üszök " " " " "

TUBERKULIN

SZÉRUMOK BORJU TÜDŐLOB } ellen
BORJAK VÉRHASA }
LOVAK MIRIGYKÖRJA }

Ezen szérumok úgy erősségükkel mint olcsóságukkal fogva is alkalmasak arra, hogy mindenütt elterjedve, az állattenyésztés biztonságát emeljék.

VÉDJÜK MEG A MOSTANI ÉRTÉKES JÓSZÁGÁLLOMÁNYT! OLTASSUK BE ÁLLATAINKAT! JENNER PASTEUR INTÉZET, BUDAPEST, VIII., Rökk Szilárd-u. 39.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu **gőzeke és motoreke** összes **részleteit** aczélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük **miskolci** gyárunkban. Elsőrendű gőzekeaczélsodronyköteleket 220—240 kg. m^2 -kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk. **SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.**

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines géppel szakértő bizottság előtt utáncsépeltettünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szabad. dobkosár-betétlécczel.

Kérdezősködéskre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

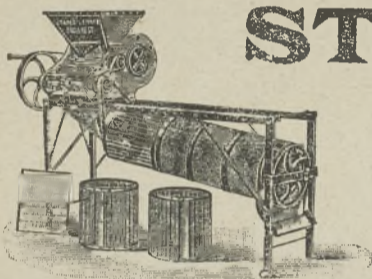
BÁRDOS és BRACHFELD BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5.

KÉRJEN
MUTATVÁNYSZÁMOT
a **Gazdasági Lapokból**..
modern-független.
gazdasági-szaklap
BUDAPEST

VIII. k. József-u. 15sz

Kapható a Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár
a „GAZDASÁGI LAPOK” kiadóhivatalában (Budapest, VIII. József-utca 15.) 2 korona 80 fillérért.

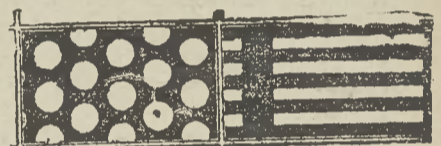

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44—46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcséplőgépek számára.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

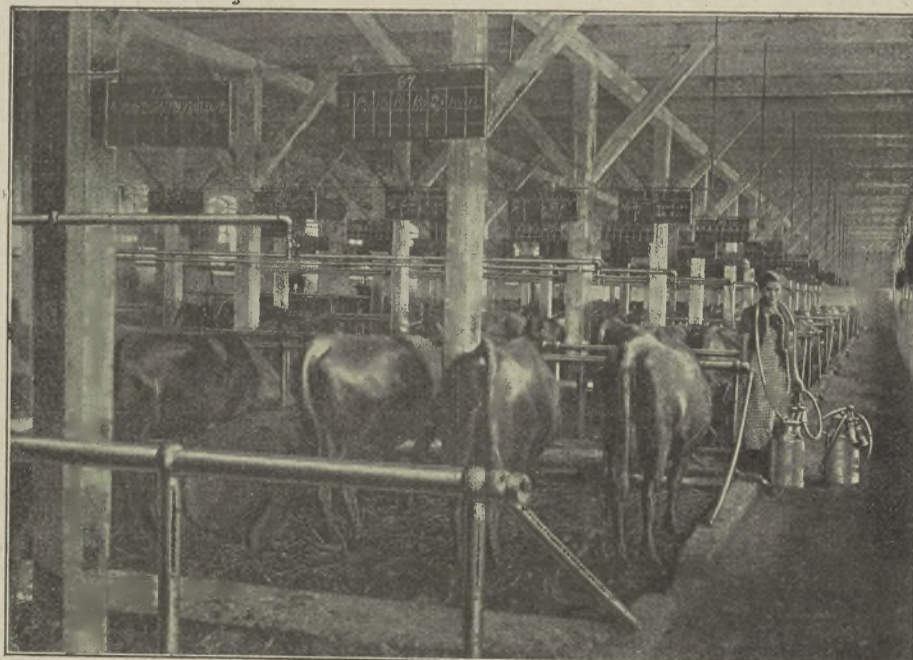
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: **A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.**

SPECZIALISTA ÖNITATÓ-KÉSZÜLÉKEKBEN.

VIZVEZETÉKI BERENDEZÉSEK.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BERENDEZÉSEK.

BETONMUNKÁLATOK, OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPÍTÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT TÉGLÁKBÓL VASBETONBAN, 25 ÉVI GARANTIÁVAL.

Minden szívóhüvelyre egy pulsator van alkalmazva, mely a szerint erősebben vagy gyengébben dolgozik, a mint a tehén könnyebben vagy nehezebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től 150-ig változhatik perozenként.

Üzemzavar teljesen kizárva. **Maximális utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a német bírók **11 heti próba után** következőképp nyilatkoztak.

»Ennek dacára a vizsgálat befejeztekor is oly tisztán fejt ki a gép, mit kézfajésnál csak a legritkább esetben lehet elérni.«

»Nemcsak használható, hanem a kézfajést teljesen pótolni hivatott, sőt némely esetben és némely feltételek mellett azt fölülmulja, miért is a legnagyobb kitüntetést érdemli, a mit a bírók megadni felhatalmaztatnak.«

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59—42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59—42.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös.

Ajánlja: prima gyökeres és sima **oltványait,**

prima gyökeres és sima

európai nemes vesszőit,

prima gyökeres és sima

Ripária Portális vesszőit.

Az ajánlott anyagok garantáltan fajtiszták, egészségesek és minden betegségtől mentesek.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Kérjen nagy árjegyzéket.

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös

Hanisz Imre-tér (Fő-tér) 14. sz.

Telefon: 204.

„Lucullus“ sertéstakarmány

alkatrészei: **marhavér és buzatakarmány-liszt.** Elsőrendű **hus- és csontképző-takarmány,** protein tartalma 20—22%. Rendkívüli nagy hus-, csont- és zsírképző hatása folytán a mellette etetett többi **takarmány sokkal gazdagosabban értékesül!** Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagyhizlalóknál jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.

takarmánygyár vezérképviselői

Lemberger, Schön és Szász

Bauer B. Gyula

„sertéshizlalók, Baja. „

sertésbizományos, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 10.

NAGY SIKER DÖNT AZ

AVERY

**NÉGYZETBEN ÜLTETÉSI
MÓDSZER MELLETT,**

mert kisebb területen nagyobb, biztosabb és értékesebb **többtermést** eredményez az **AVERY** eszközök céltudatos alkalmazása, tekintve a

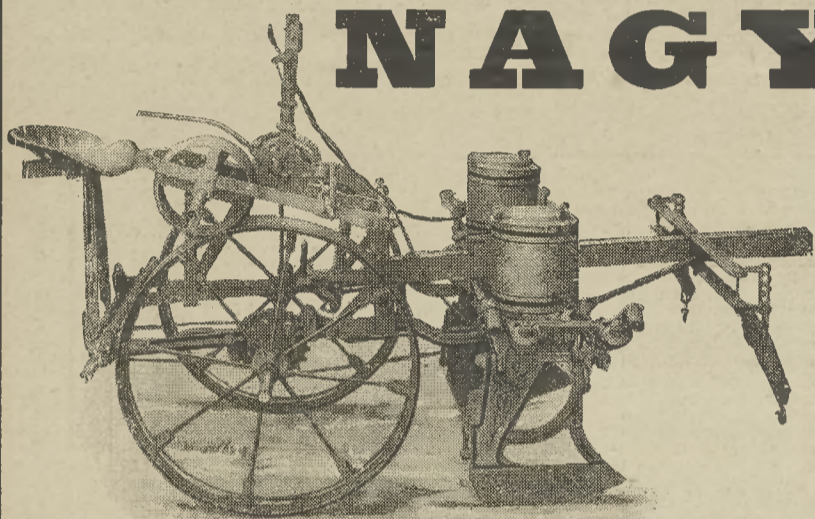
1. munkáskéz és munkaidő, valamint az
2. üzemköltségek és
3. nagyarányu vetőmag megtakarítását,
4. a tengeri egyenletes és gyors fejlődését és
5. a nagy hozamot.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

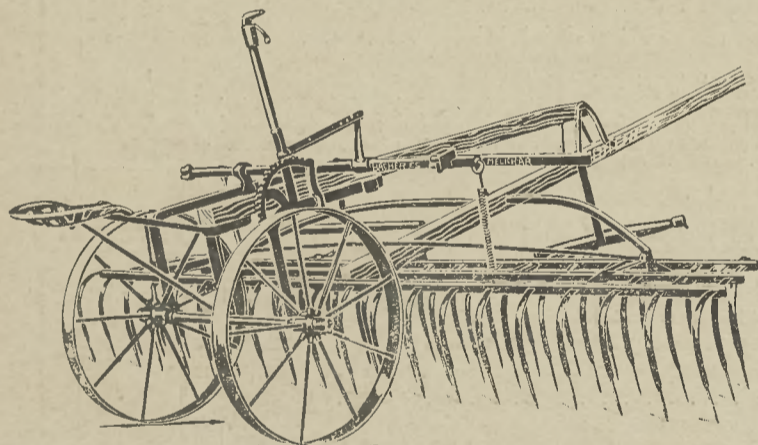
Bächer Rudolf-Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**
BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26. sz. alatt.

Mig készletünk tart, eredeti **amerikai nemesített tengerivetőmagot** szállítunk!

Avery négyzetben ültető gép.

Amerikai „Weeder“ gyomirtógép.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI
szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füsteső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszer** úgy **teljesítő-képesség,** mint **tartósság** tekintetében **messze felülmulnak** és **lényegesen kevesebb szén** fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest
Telefon 91—21.